

es.o.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Numer 5 / 2014 Wydanie specjalne

Z TEORII

POLITYKA OPARTA NA DOWODACH

- IDEA, KTÓRA SPRAWDZA SIĘ W PRAKTYCE

W CZTERY OCZY

OKIEM PRAKTYKA

DOBRE PRAKTYKI

O MAŁOPOLSKICH OBSERWATORIACH

Małopolska

es.O.es

Biuletyn Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

ul. Piastowska 32, 30-070 Kraków

tel.: 12 422 06 36; fax 12 422 06 36 wew. 44

e-mail: biuro@rops.krakow.pl

www.rops.krakow.pl

Biuro Projektu „Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej - Etap I”

ul. Piastowska 32

30-070 Kraków

tel.: 12 661 03 00

e-mail: obserwatorium@rops.krakow.pl

www.politykaspoleczna.obserwatoria.malopolska.pl

Zespół redakcyjny:

Wioletta Wilimska – redaktor naczelny

Rafał Barański

Małgorzata Szlązak

Aleksandra Chudy

Okładka i skład:

Agencja Reklamowa PoProstu Sp. z o.o.

e-mail: agencja@arpoprostu.pl

www.arpoprostu.pl

ISSN 1231-2770

Nakład: 1500 egz.

Druk:

Drukarnia „Kwadrat”

ul. Lwowska 218 B, 33-300 Nowy Sącz

Wydawnictwo współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Osoby chętne do współpracy zapraszamy do podzielenia się swoimi osiągnięciami i ciekawostkami dotyczącymi problematyki społecznej z Państwa terenu.

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej - Etap I

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

es.o.es

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
Z TEORII	3
Polityka oparta na dowodach – idea, która sprawdza się w praktyce.....	3
W CZTERY OCZY	7
Rozumieć, aby skutecznie pomagać – wywiad z Rafałem Barańskim, Zastępcą Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie.....	7
Okiem praktyka – wywiad z Józefą Grodecką, Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie.....	9
DOBRE PRAKTYKI	12
O małopolskich Obserwatoriach.....	12
Popularyzacja ewaluacji jako zadanie Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej.....	21
WARTO WIEDZIEĆ	24
Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej w liczbach.....	24

WSTĘP

Szanowni Państwo!

Ostatnie lata, to wyjątkowy okres w funkcjonowaniu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie. To przede wszystkim czas znacznego rozszerzenia działalności w oparciu o środki Europejskiego Funduszu Społecznego dostępne w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013. Od roku 2008 prowadzimy bowiem, znane Państwu, trzy projekty finansowane z funduszy unijnych: „Szkolenie i doskonalenie zawodowe kadr pomocy społecznej”, „Akademia Rozwoju Ekonomii i Społecznej” oraz „Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej” – projekt o charakterze informacyjno-badawczym. Głównym zadaniem postawionym przed Obserwatorium było dostarczanie informacji istotnych dla polityki społecznej w regionie. Dziś, podsumowując projekt kończący się w czerwcu 2015 r., możemy wyliczyć jego produkty mające przybliżyć nas do realizowania polityki społecznej w sposób bardziej skuteczny: liczbę przeprowadzonych badań, przygotowanych analiz, udostępnionych informacji czy wydanych publikacji. Mówimy o użyteczności projektu chociażby poprzez „statystyki odwiedzin” obrazujące Państwa zainteresowanie stworzonymi bazami danych czy o przykładach inicjatyw, dla których projekt był inspiracją. Jednak ostatnie lata związane z funkcjonowaniem Obserwatorium w Regionalnym Ośrodku Polityki Społecznej w Krakowie, to przede wszystkim czas zmiany polegający na redukcji deficytu wiedzy i informacji, z którym borykaliśmy się do tej pory. To czas wdrażania „polityki opartej na dowodach”, gdzie podstawowym składnikiem dowodu jest informacja. Zaplecze informacyjne w postaci odrębnej komórki prowadzącej systematyczne badania i analizy stało się alternatywą dla decyzji podejmowanych na podstawie pojedynczych informacji, doświadczenia czy intuicji. Okres szczególnie wyťažonej pracy analityczno-badawczej związany był z przygotowaniem Samorządu Województwa do nowej perspektywy finansowej w polityce spójności Unii Europejskiej. Efekty prac Obserwatorium przełożyły się na wiele zapisów w projekcie Programu Strategicznego „Włączenie Społeczne”, a następnie Małopolskiego Programu Operacyjnego na lata 2014-2020. Wartością dodaną jest z pewnością zacieśnienie współpracy z sektorem nauki oraz inwestycja w kadry – dziś większość analiz przeprowadzana jest siłami własnymi. Przed nami kolejny etap, staniemy przed nowymi wyzwaniami, ale na pewno lepiej do nich przygotowani.

Wioletta Wilimska

Dyrektor Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie

Z TEORII

POLITYKA OPARTA NA DOWODACH – IDEA, KTÓRA SPRAWDZA SIĘ W PRAKTYCE

Polityka oparta na dowodach jest przykładem tego, w jaki sposób idee pochodzące ze świata nauki mogą znajdować praktyczne zastosowanie w działalności instytucji publicznych.

Celem niniejszego eseju jest ukazanie korzyści płynących z upowszechniania się modelu procesu decyzyjnego opartego na dowodach wśród podmiotów będących kreatorami i realizatorami polityki społecznej. Szczególna uwaga zostanie skupiona na działaniach podejmowanych na poziomie regionalnym - wojewódzkim i lokalnym - powiatowym oraz gminnym. W polskim kontekście podejście oparte na dowodach ciągle jest swojego rodzaju innowacją, która stopniowo upowszechnia się w kolejnych obszarach polityki państwa i samorządów. Na podstawie doświadczeń z krajów, w których jest ono silniej ugruntowane oraz obserwacji pierwszych efektów jego wdrażania w miejscowych, regionalnych warunkach możliwe jest

jednak syntetyczne opisanie korzyści, które mogą płynąć z jego zastosowania. Do kluczowych zalet polityki społecznej opartej na dowodach zaliczyć można:

1. upowszechnianie się nowego modelu procesu decyzyjnego opartego na analizie różnych wariantów możliwych działań,
2. podnoszenie kwalifikacji kadr podmiotów będących kreatorami i realizatorami polityki społecznej na wszystkich szczeblach samorządu terytorialnego,
3. tworzenie pod patronatem instytucji samorządowych sieci współpracy wspomagającej procesy decyzyjne,

4. zwiększanie skuteczności i efektywności realizowanych działań.

POLITYKA OPARTA NA DOWODACH JAKO RACJONALIZACJA PROCESU DECYZYJNEGO

Polityka społeczna w Polsce podlega w ostatnich latach znaczącym transformacjom. Przemiany te są zarówno efektem zmian ustrojowych w kraju i jego akcesji do Unii Europejskiej, jak również pokłosiem globalnych trendów, związanych z upowszechnianiem się idei o zasięgu ogólnoświatowym. Odwołując się do klasycznych ujęć socjologicznych stwierdzić można, że polityka społeczna ulega coraz większej racjonalizacji. W uproszczeniu oznacza to, że decyzje „nieracjonalne”, oparte o przesłanki wynikające z ideologii czy też osobistych przekonań i opinii wypierane są przez decyzje „racjonalne”, oparte o analizę danych oraz dowody o charakterze naukowym. Owa racjonalizacja jest toczącym się procesem. Trudno mówić w jej kontekście o dochodzeniu do konkretnie wyznaczonego celu oznaczającego osiągnięcie przez nią idealnego stanu racjonalności. Omawiane zmiany zachodzące w obrębie polityki społecznej, to zatem raczej dążenie do pewnego ideału, który często utożsamiany jest z pojęciem „polityki opartej na dowodach”.

Ryszard Szarfenberg definiując politykę opartą na dowodach posłużył się parafrazą definicji zaczerpniętej

z medycyny¹. W tym ujęciu, polityka oparta na dowodach to sumienne, bezpośrednie i rozważne zastosowanie obecnie najlepszych dowodów do podejmowania decyzji w procesie zarządzania organizacją społeczną oraz do podejmowania decyzji o kształcie, treści i innych zasadniczych cechach polityki społecznej.

Powyższa definicja wskazuje na fakt, że polityka oparta na dowodach wiąże się w praktyce z wprowadzeniem nowych elementów do procesu decyzyjnego. Idealny model takiego procesu decyzyjnego składa się z następujących etapów:

1. Rozpoznanie obszaru problemowego, którego dotyczyć ma dana decyzja. Diagnoza ta wspierana jest zazwyczaj przez analizę dostępnych danych. Coraz częściej zdarza się też, że prowadzone są dodatkowe badania mające na celu dostarczenie danych potrzebnych do trafnej diagnozy obszaru problemowego.
2. Stworzenie listy możliwych do zastosowania rozwiązań oraz wybór najlepszego z nich. Istotą tego etapu jest jego wielowariantowość. Pod uwagę brane są różne rozwiązania, a o wyborze jednego lub kilku z nich decydują racjonalne przesłanki – przewidywania na temat efektów wdrożenia danego działania oparte na wynikach przeprowadzonej uprzednio diagnozy oraz dostępnych danych o charakterze naukowym opisujących skuteczność i efektywność danego działania.
3. Wdrożenie działania i monitorowanie jego efektów.

4. Ewentualne korekty działania pod wpływem wiedzy gromadzonej w czasie jego realizacji.
5. Końcowa ewaluacja działania oraz sformułowanie rekomendacji dla przyszłych działań².

Polityka oparta o dowody oznacza nie tylko zastosowanie opisanego powyżej modelu procesu decyzyjnego w czasie przygotowywania jej strategicznych założeń. Wiąże się ona także z ich operacjonalizacją i sposobem wdrażania.

Dla celów analitycznych wyróżnić można 3 poziomy, na których realizowana jest polityka oparta na dowodach. W kontekście działań realizowanych przez instytucje samorządowe pierwszy poziom związany jest z planowaniem strategicznym oraz formułowaniem ogólnych kierunków polityki, czego przykładem są dokumenty strategiczne przyjmowane przez Zarządy Województw. Tego rodzaju dokumenty powstają także na pozostałych szczeblach samorządu terytorialnego, czego przykładem są gminne strategie rozwiązywania problemów społecznych. Strategia wyznacza cele, do których osiągnięcia będzie się dążyć, wskazuje najlepsze sposoby działania oraz uwzględnia konieczność zapewnienia zasobów (finansowych, organizacyjnych), które pozwolą na ich realizację.

Dokumenty strategiczne pełnią rolę ram, które warunkują sposób działania instytucji realizujących ich zapisy. W ten sposób podejście oparte na dowodach przejawia się na drugim, poziomie. Odnosi się on do decyzji podejmowanych przez osoby kierujące instytucjami będącymi realizatorami polityki społecznej, np. ośrodków pomocy społecznej, innych jednostek systemu pomocy społecznej, organizacji pozarządowych, beneficjentów projektów finansowanych ze środków europejskich. Są to decyzje odnoszące się do konkretnych działań, które mają doprowadzić do osiągnięcia celów zapisanych w strategiach.

Trzecim poziomem, na który wpływ ma zastosowanie podejścia opartego na dowodach jest poziom decyzji podejmowanych przez pracowników instytucji będących realizatorami polityki społecznej. Przykładem tego zjawiska

¹ Por. R. Szarfenberg, *Dowody naukowe jako podstawa pracy socjalnej*, es.O.es nr 2/2011, s. 5.

² Por. *W kierunku polityki rynku pracy opartej na dowodach*, J. Górniak, S. Mazur (red.), Obserwatorium Regionalnych Rynków Pracy, Warszawa, s. 17.

może być kwestia wyboru indywidualnej ścieżki wsparcia dla konkretnego klienta.

Jak widzimy, prowadzenie polityki opartej na dowodach oznacza zarówno przyjęcie określonego modelu decyzyjnego przez decydentów odpowiedzialnych za sformułowanie jej założeń, jak również promowanie tego modelu i upowszechnianie go wśród wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za realizację strategii na danym obszarze. Racjonalizacja procesu decyzyjnego dotyczy zatem decyzji podejmowanych przez reprezentantów wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za realizację polityki społecznej w skali regionu.

KORZYŚCI PŁYNĄCE ZE STOSOWANIA PODEJŚCIA OPARTEGO NA DOWODACH

Intuicja podpowiada, że podejmowanie decyzji w oparciu o obiektywne dowody jest lepsze niż decydowanie jedynie na podstawie subiektywnych ocen i przekonań. Możliwe jest wskazanie kluczowych faktów, które potwierdzają tę tezę.

Wielką zaletą podejścia opartego na dowodach jest to, że daje ono możliwość wyboru najlepszego sposobu działania spośród wielu dostępnych możliwości. Rozważanie różnych wariantów działania komplikuje i wydłuża proces podejmowania decyzji. Wiąże się ono z gromadzeniem danych, ich analizą oraz pogłębionym namysłem nad użytecznością różnych sposobów postępowania. Pewnym problemem jest tu także konieczność odejścia od zrutynizowanych sposobów działania i wdrażanie nowych rozwiązań. Niemniej jednak, wielowariantowość procesu decyzyjnego zdecydowanie zwiększa szanse na podjęcie decyzji o sposobie

działania, który przyniesie w danych warunkach najlepsze efekty.

Efekty podejmowanych decyzji i realizowanych działań mogą być utożsamiane z ich skutecznością i efektywnością. Skuteczność jest tu rozumiana jako stopień, w jakim wdrożenie danego działania pozwoliło na osiągnięcie założonego uprzednio celu. Podejście oparte na dowodach maksymalizuje skuteczność działań na wiele sposobów. Jeden z nich związany jest z faktem, że decyzje odnośnie działań podejmowane są na podstawie pogłębionej diagnozy. Eliminuje to niebezpieczeństwo podejmowania zrutynizowanej aktywności, związane z faktem, że w zmieniających się warunkach, utrwalone sposoby działania mogą stawać się mniej skuteczne. Diagnoza obszaru problemowego pozwala sprawdzić, jakie działania sprawdzały się w przeszłości najlepiej w warunkach podobnych, do tych panujących obecnie i za każdym razem dopasowywać działanie do sytuacji. Analogiczne korzyści przynosi bieżące monitorowanie realizowanych działań, dzięki którym możliwe jest sprawdzenie, czy warunki, w których prowadzona jest dana interwencja nie ulegają zmianom.

Efektywność działań, to stosunek uzyskanych dzięki nim efektów do poniesionych kosztów. Koszty mogą być w tym przypadku rozumiane zarówno jako nakłady finansowe, jak również jako stopień wykorzystania zasobów danej organizacji oraz włożona w to praca. Podejmowanie decyzji o działaniach na podstawie analizy danych pozwala na znaczne zwiększenie ich efektywności. Zwiększanie efektywności działań jest rozwiązaniem problemu braku wystarczających środków finansowych, z którym borykają się systemy pomocy społecznej nawet w najbardziej rozwiniętych społeczeństwach. W odniesieniu do Polski, a zwłaszcza do polityki społecznej prowadzonej przez regiony, ma ono obecnie jeszcze większe znaczenie. Dzięki stałemu rozwojowi gospodarczemu oraz środkom unijnym zwiększeniu ulegają środki przeznaczone na realizację działań z zakresu polityki społecznej. Efektywność ich wykorzystania będzie jednym z czynników decydujących w najbliższej przyszłości o rozwoju kraju.

Zbieranie i analiza danych wymagają od osób zatrudnionych w instytucjach będących realizatorami polityki społecznej specyficznego rodzaju

kompetencji. Przyjęcie podejścia opartego na dowodach skutkuje rozbudowaniem ich zasobów kadrowych oraz podnoszeniem kwalifikacji ich dotychczasowych pracowników. Nabywanie nowych kompetencji przez kadry pomocy społecznej jest także skutkiem wdrażania nowego modelu procesu decyzyjnego. Jego wariantowość wymusza ciągły namysł i poszukiwanie najlepszych sposobów działania. Praktycznym efektem tego zjawiska może być rozbudowanie instrumentarium działań, jakim posługują się osoby odpowiedzialne za kreowanie i realizację polityki społecznej.

Polityka oparta na dowodach oznacza także zwiększenie transferu wiedzy pomiędzy różnego rodzaju aktorami społecznymi. Intensyfikacji ulegają kontakty pomiędzy kreatorami i realizatorami polityki społecznej a światem nauki. Stosowanie podejścia opartego na dowodach sprzyja również nawiązywaniu współpracy z organizacjami pozarządowymi. Podmioty trzeciego sektora mogą być dzięki temu silniej zaangażowane w działania podejmowane przez instytucje tworzące system pomocy społecznej. Transfer wiedzy pomiędzy tymi trzema typami aktorów obejmuje zarówno dane dotyczące możliwości do zastosowania sposobów działania (instrumentów), jak również danych, które są przydatne w procesach podejmowania decyzji. Dzięki tej kooperacji działania podmiotów będących realizatorami polityki społecznej osiągają wyższy poziom innowacyjności. Współpraca zapoczątkowana wymianą informacji może prowadzić do powstawania trwałych partnerstw i ciągłej współpracy przy realizacji strategicznych celów polityki społecznej. Można zatem stwierdzić, że

prowadzenie polityki opartej na dowodach sprzyja tworzeniu pod patronatem instytucji samorządowych i podmiotów tworzących system pomocy społecznej trwałych sieci współpracy.

istotne nie tylko na etapie podejmowania decyzji, ale również w czasie realizacji działań, których efekty powinny być monitorowane i ewaluowane na bieżąco. Konieczne jest podejmo-

ZAKOŃCZENIE

Stosowanie podejścia opartego na dowodach wymusza daleko idące pozytywne zmiany na podmiotach będących kreatorami i realizatorami polityki społecznej. Trudno w krótkim tekście opisać wszystkie potencjalne zalety tego rozwiązania. Można jednak wskazać jeszcze czynniki, które sprzyjają utrwaleniu pozytywnych efektów jego implementacji. Po pierwsze, konieczna jest ciągła dbałość o poziom merytoryczny osób zaangażowanych w gromadzenie i analizę danych, które stają się podstawą podejmowanych decyzji. Sprzyja temu tworzenie opisanych powyżej trwałych sieci współpracy pomiędzy instytucjami samorządowymi, środowiskiem naukowym oraz organizacjami pozarządowymi. Po drugie, działalność badawcza i analityczna nie może mieć charakteru doraźnego. Dostarczanie dowodów jest

wanie inicjatyw, które podtrzymać będą nawyk pracy na danych, jaki zaczął kształtować się wśród reprezentantów podmiotów będących kreatorami i realizatorami polityki społecznej. Prowadzenie ciągłego monitoringu i ewaluacji działań chronić będzie także przed istotnym niebezpieczeństwem związanym z prowadzeniem polityki opartej na dowodach. Jest nim bezwzględna wiara w sugestie płynące z analizy danych. Procesy decyzyjne oparte na fałszywych przesłankach wyprowadzonych z błędnych analiz utracą swój istotny walor w postaci rosnącej racjonalności.

Konrad Stępnik

Projekt „Małopolskie Obserwatorium

Polityki Społecznej”

W CZTERY OCZY

ROZUMIEĆ, ABY SKUTECZNIE POMAGAĆ

„...kształtować musi się nie tylko nawyk korzystania z danych, ale też umiejętność ich interpretacji oraz gotowość do praktycznego zastosowania wyników”. O roli badań i analiz w kreowaniu polityki społecznej wypowiada się Rafał Barański, Zastępca Dyrektora Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie.

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie dążąc do zwiększenia efektywności realizowanej w województwie małopolskim polityki społecznej propaguje ideę polityki opartej na dowodach. Jakie działania podjęto by urzeczywistnić tę wizję?

Rzeczywiście staramy się upowszechnić taki sposób realizacji polityki społecznej, który bazuje na diagnozie potrzeb i ewaluacji realizowanych działań. Polityka społeczna, jeśli ma tworzyć warunki do tego, by mieszkańcom regionu łatwiej funkcjonowało się w Małopolsce i zaspokajało potrzeby, musi cechować się kilkoma atrybutami: być adekwatna do potrzeb mieszkańców, skutecznie realizować założone cele, mieć dodatni bilans kosztów i korzyści - a zatem musi być efektywna. To oznacza konieczność oparcia tej polityki na diagnozach oraz konieczność jej oceny poprzez ewaluację. Wyniki tych diagnoz i ewaluacji to właśnie owe dowody, na których chcemy opierać politykę społeczną.

Co zrobiliśmy, aby urzeczywistnić tę wizję? W 2008 roku w ROPS w Krakowie powołano do życia Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej. To w ramach Obserwatorium opracowaliśmy trzy bazy danych, które systematycznie zasilamy użytecznymi i wiarygodnymi danymi, w oparciu o które

można identyfikować zjawiska problemowe, analizować trendy społeczne zachodzące w Małopolsce, wypowiadać się o kondycji małopolskich rodzin czy w końcu kreślić portrety społeczne małopolskich gmin czy powiatów. Na przestrzeni ostatnich lat wykonaliśmy też szereg badań społecznych, by pozyskać dodatkowe informacje w kluczowych dla polityki społecznej obszarach - m. in. kondycji III sektora, skali przemocy domowej, sytuacji osób wykluczonych społecznie.

Te dane i informacje, o których mówię służą zarówno regionalnemu ośrodkowi, jak i innym instytucjom działającym lokalnie - w szczególności instytucjom pomocy społecznej czy służbom zatrudnienia. Odrębnym elementem działań Obserwatorium jest kształtowanie kultury ewaluacji w sektorze pomocy i integracji społecznej - temu służą liczne publikacje, szkolenia czy konferencje.

Jakie efekty przyniosły opisane przez Pana działania z perspektywy realizatorów polityki społecznej w województwie małopolskim?

Idea polityki społecznej opartej na dowodach urzeczywistniła się między innymi w toku prac nad projektem regionalnego programu operacyjnego na lata 2014 - 2020, w ramach którego

podejmowane będą inicjatywy mające na celu podniesienie spójności społecznej Małopolski. Ponad 230 mln EURO ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego - to prawie 30% łącznej alokacji EFS dla Małopolski na najbliższe lata - zostało przypisane do działań będących odpowiedzią na zdiagnozowane problemy. Wśród nich znajdują się np. półstacjonarne formy opieki nad seniorami jako element szerszych działań uwarunkowanych sytuacją demograficzną regionu, placówki wsparcia dziennego dzieci i młodzieży jako odpowiedź na problem niedostatku działań profilaktycznych podejmowanych przez szeroko rozumiany system pomocy i integracji społecznej, czy w końcu usługi aktywnej integracji wykorzystujące usługi asystenckie jako odpowiedź na problem niedostatecznej indywidualizowanego wsparcia osób zagrożonych wykluczeniem.

Jednak efekty, o które pan pyta dostrzec można nie tylko w strategiach czy programach opracowywanych na poziomie samorządu województwa, ale także w licznych projektach realizowanych lokalnie przez podmioty trzeciego sektora czy inne instytucje. Beneficjenci tych projektów, w uzasadnieniach potrzeby ich realizacji bardzo często powoływali się na dane zgromadzone przez Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej, dzięki czemu środki publiczne

angażowane na ich finansowanie mogły trafiać do osób i grup znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji. Przypomnę, że Małopolska charakteryzuje się jednym z najwyższych w skali kraju odsetkiem osób niepełnosprawnych, w tym chorujących psychicznie, wśród osób objętych wsparciem EFS w ramach priorytetu zorientowanego na aktywną integrację Programu Kapitał Ludzki.

Czy udało się w pełni zrealizować cele, które postawił sobie Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej odnośnie upowszechniania zwyczaju korzystania z danych w sektorze społecznym?

Dane coraz częściej są wykorzystywane, z jednej strony wymusza to logika projektowa upowszechniona w systemie pomocy społecznej za sprawą programów finansowanych ze środków unijnych - logika ta oparta jest na mechanizmie diagnozowania – planowania – realizacji i oceny działań - ale z drugiej strony rośnie też poziom świadomości służb, że skuteczne działanie musi bazować na rzetelnej diagnozie.

Niestety daje się zaobserwować także i to, że nie zawsze dane wykorzystywane są w sposób przemyślany, bywa, że traktuje się je dość instrumentalnie. Co mam na myśli? W licznych programach lokalnych, chociażby tych ukierunkowanych na przeciwdziałanie zjawisku przemocy domowej, tworzy się obszerne opracowania bogate w dane i informacje, które jednak nie zawsze poddawane są analizie, aby w oparciu o nie sformułować wnioski, rekomendacje i opracować katalog adekwatnych działań.

To oznacza, że kształtować musi się nie tylko nawyk korzystania z danych, ale też umiejętność ich interpretacji oraz gotowość do praktycznego zastosowania wyników. Tutaj jednak dotykamy kolejnego problemu – jakości danych, ich wiarygodności. Mnogość danych w systemie pomocy społecznej o różnej, czasami niskiej wartości użytkowej, spowodowanej np. przez brak dostatecznej precyzji pojęć stosowanych w niektórych systemach sprawozdawczych ma swój efekt uboczny – jest nim duża ostrożność czy wręcz niechęć do sięgania po dane przez tych, którzy mają zaplanować i zrealizować działania pomocowe. A więc tutaj też jest duże wyzwanie, aby porządkować systemy gromadzenia danych, wprowadzać systematykę, dbać o rzetelność. To wyzwanie podjęliśmy w Małopolskim Obserwatorium Polityki Społecznej, chociażby w ramach corocznych prac nad oceną zasobów pomocy społecznej wprowadzając liczne formuły walidacyjne przydatne gminom czy powiatom, jednak wiele do zrobienia jest także na pozostałych poziomach organizacyjnych w systemie pomocy społecznej.

Czy można zatem powiedzieć, że filozofia podejmowania działań w oparciu o dowody sprawdza się w odniesieniu do polityki społecznej realizowanej w Małopolsce?

Tak, liczne przykłady wykorzystania wyników badań i analiz do procesu planowania działań w ramach polityki społecznej samorządu województwa wskazują, że idea polityki opartej na dowodach nie jest w Małopolsce pustym sloganem. Zbudowanie Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej w strukturze Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej znacząco wzmocniło potencjał badawczo – analityczny jednostki, pozwoliło zintegrować wiele rozproszonych wcześniej danych, a tym samym podnieść do nich dostęp, umożliwiło też wyposażenie polityki społecznej w zbiór narzędzi do identyfikacji zjawisk i problemów społecznych, bez których polityka społeczna realizowana byłaby po omacku. To co udało się osiągnąć musi być jednak dalej rozwijane. Przed nami nowa perspektywa finansowa w polityce spójności UE. W ramach tej polityki, system pomocy społecznej zrealizować ma wiele działań przyczyniających się do redukcji ubóstwa, wykluczenia społecznego, poprawy spójności społecznej regionu. Jeśli chcemy w roku 2020 wypowiedzieć się na temat stopnia realizacji założonych celów tej polityki, to już dziś działania podejmowane w jej ramach przez różnych aktorów polityki społecznej powinny opierać się o trafne diagnozy i wiarygodne oceny.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiał **Konrad Stępnik**
Projekt „Małopolskie Obserwatorium
Polityki Społecznej”

OKIEM PRAKTYKA

„Konieczne jest posiadanie aktualnych, wiarygodnych, szczegółowych danych oraz prowadzenie badań i specjalistycznych analiz własnych.” O tym jak ważne jest prowadzenie działań w obszarze pomocy społecznej opartych na dowodach rozmawiamy z Panią Józefą Grodecką, Dyrektorką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie.

W ostatnich latach, w odniesieniu do polityki społecznej, propaguje się nowe metody pracy. Jedną z często pojawiających się w tym kontekście idei jest „polityka oparta na dowodach”. Co dla Pani, jako dla praktyka kierującego największym miejskim ośrodkiem pomocy społecznej w Małopolsce, oznacza ta idea?

W praktyce zarządzania rozbudowanym systemem pomocy społecznej, a do takich z pewnością możemy zaliczyć ten funkcjonujący na terenie Gminy Miejskiej Kraków, istotną rolę odgrywa potrzeba ewaluacji podejmowanych działań. Ewaluacja powinna być prowadzona na każdym etapie – począwszy od fazy planowania, poprzez etap realizacji aż do refleksji mającej miejsce po zakończeniu wdrażania danego instrumentu. Brak metodycznego procesu planowania, opartego na ciągłej, systematycznej analizie zjawisk społecznych, utrudnia dokonanie oceny poziomu realizacji zakładanych celów, określenie rezultatów działań czy wreszcie odpowiednie planowanie działań w przyszłości i na przyszłość. Należy zwrócić uwagę, iż polityka społeczna to dziedzina bardzo obszerna i dynamiczna. Zmienność charakterystyki grup problemowych oraz uwarunkowań społecznych i kulturowych, pojawiające się nowe

instrumenty oddziaływać, partnerzy instytucjonalni, w tym społeczni, sprawiają, że niemożliwe jest zaplanowanie pakietów pomocowych raz na zawsze. A właściwie zaplanowanie jest możliwe, ale nieskuteczne. Występuje potrzeba ciągłej rewizji, oraz aktualizacji podejść, opinii, poglądów, ale także tzw. „twardych danych”. Konieczne jest modyfikowanie metod i form reakcji na pojawiające się zjawiska kryzysowe

– nasze własne intuicje i przekonania mogą okazać się i zazwyczaj okazują, niewystarczające. I tutaj właśnie

z pomocą przyjąć może twardy dowód – na przykład w postaci profesjonalnej analizy badawczej wybranego zjawiska społecznego. Oparcie się na dowodach może wesprzeć proces doboru środków odpowiednich do realizacji planowanych celów, z uwzględnieniem ich skuteczności oraz użyteczności dla rozwiązywania problemów społecznych.

Jak „polityka oparta na dowodach” sprawdza się w praktyce?

Zawsze ograniczone środki finansowe, znacząca różnorodność problemów i związanych z nimi potrzeb, oczekiwania osób dotkniętych problemem, czy też obserwatorów działań pomocy społecznej sprawiają, że nie możemy marnotrawić posiadanych zasobów. Nakazuje tak też zwykła, ludzka uczciwość. Właściwa dystrybucja świadczeń oraz efektywne zarządzanie systemem nie jest możliwe bez posiadania rozbudowanej i głębokiej wiedzy na temat występujących zjawisk społecznych. Potrzebujemy rzetelnej diagnozy poszerzającej naszą wiedzę o problemach i potrzebach osób, rodzin czy też lokalnych społeczności. Przełożenie na praktykę wydaje się w takiej sytuacji naturalne – posiadanie stosownej wiedzy na temat uwarunkowań społecznych umożliwia prognozowanie odnośnie potencjalnych trendów, tendencji zjawiska oraz planowanie odpowiednich reakcji oraz działań korekcyjnych, naprawczych.

Proszę podać przykłady zastosowania podejścia opartego na dowodach w pracy krakowskiego MOPS-u.

Dostrzegając potrzebę prowadzenia bieżących analiz, dużą wagę przykładamy do gromadzenia danych

i ich zbiorów służących opisowi, choćby częściowemu rzeczywistości. Temu bowiem służyć mają sprawozdania. Sprawozdawczość rozumiana nie tylko ilościowo, ale uwzględniająca także wnioski jakościowe i elementy prognozowania. Sporządzana od kilku lat *Ocena Zasobów Pomocy Społecznej w Krakowie*, zawiera nie tylko dane ilościowe, ale także liczbami wyrażoną charakterystykę odbiorców oraz wnioski pomocne w procesie planowania budżetu systemu pomocy społecznej na kolejny rok. Uzupełnieniem i rozwinięciem Oceny jest także sporządzane rokrocznie *Sprawozdanie opisowe z działalności Ośrodka*. Analiza danych zawartych, choćby tylko w tych dokumentach, pozwala obserwować i oceniać zasięg, i kierunki prowadzonych działań.

Bardzo dużą rolę w określaniu priorytetów działań w obszarze pomocy społecznej odgrywa proces planowania strategicznego. Pierwszorzędnym dokumentem określającym najważniejsze kierunki interwencji jest *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych*. Obecnie kończymy prace nad opracowywaniem *Strategii dla Krakowa na lata 2014-2020*. Dokument opracowywaliśmy

z wykorzystaniem społeczniego procesu planowania, do współpracy zapraszając przedstawicieli administracji publicznej, organizacji pozarządowych oraz reprezentantów świata nauki. Strategia określać będzie priorytetowe kierunki działań w jedenastu dziedzinach planowania strategicznego.

Do sporządzania *Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w Krakowie* jak i *Strategii* wykorzystujemy także dane porównawcze. Dostępne są przecież w zasobach Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej, Małopolskim Obserwatorium Rynku Pracy, ale także w Systemie Analiz Samorządowych czy Urzędzie Statystycznym w Krakowie (US).

Rozwijamy bazę danych statystycznych – gromadząc zróżnicowane dane na temat beneficjentów krakowskiego systemu pomocy społecznej, jesteśmy w stanie określać ich potrzeby oraz odpowiednio projektować instrumenty interwencji. Współpracujemy także ze środowiskiem naukowym, korzystamy z wyników najnowszych badań naukowych oraz aktywnie angażujemy się w aktywności prowadzone przez

przedstawiciele krakowskiego środowiska akademickiego.

Opierając się na wnioskach z pilotażowego procesu wdrażania standardów pracy socjalnej, który realizowany był w ramach projektu systemowego 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów usług pomocy i integracji społecznej” (zadanie 2), wprowadzamy obecnie zmianę w podejściu do roli pracownika socjalnego mającą na celu rozdzielenie jego roli jako profesjonalnego „pomagacza”, rzecznika i partnera osoby przeżywającej trudne sytuacje życiowe i podejmującej trud wyjścia z nich, i przyjęcia aktywnej postawy w swoim życiu, od roli pracownika socjalnego jako przedstawiciela instytucji odpowiedzialnej za dystrybucję świadczeń, starannie weryfikującej sytuację bytową i potwierdzającej ją dokumenty. Innymi słowy wdrażamy oddzielenie postępowań administracyjnych w sprawie świadczeń i usług od pracy socjalnej.

Jakie widzi Pani perspektywy na przyszłość związane ze stosowaniem podejścia opartego na dowodach? Co powinno się zmienić?

Dobrze byłoby, aby osoby odpowiedzialne za programowanie działań w obszarze polityki społecznej mogły w większym niż do tej pory stopniu korzystać ze szkoleń dotyczących wykorzystania danych twardych, ich interpretacji i wyciągania wniosków. W konsekwencji powinien nastąpić wzrost poczucia zrozumienia dla potrzeby pozyskiwania twardych, weryfikowalnych danych analityczno-diaagnostycznych. Również w odniesieniu do planowania i zlecenia przeprowadzania badań społecznych. W przypadku gmin występuje też problem

z pozyskiwaniem danych w odniesieniu do obszaru samorządu – czy to z Urzędu Pracy czy epidemiologicznych, jak np. zdrowie psychiczne. Dobrze byłoby, aby instytucje gromadzące informacje statystyczne (np. US w Krakowie) udostępniał je w formie analitycznej na poziomie gmin.

Ponieważ istotne jest również skupienie się na poszukiwaniu analiz i dowodów najlepszej jakości, wydaje się koniecznym poszukiwanie zrozumienia dla finansowania badań w diagnozowanych obszarach.

Co doradziłyby Pani osobom odpowiedzialnym za kreowanie polityki społecznej, którzy w swojej pracy stosują podejście oparte na dowodach?

Konieczne jest posiadanie aktualnych, wiarygodnych, szczegółowych danych oraz prowadzenie

badań i specjalistycznych analiz własnych. Rzetelność analiz, skłonność do korygowania planowanych działań z uwzględnieniem oceny przebiegu procesu realizacyjnego daje szansę na większą skuteczność odpowiednio dobranych działań. Poszukajmy partnerów do opracowania planów

(np. Strategii), monitorowania realizacji i oceny postępu lub jego braku.

Potrzebna wydaje się próba wyjścia ze schematu, stereotypu dotyczącego jedynie słusznych podejść, interwencji itd.

Co doradziłyby Pani w tym względzie realizatorom polityki społecznej, w szczególności osobom kierującym jednostkami pomocy społecznej oraz ich pracownikom?

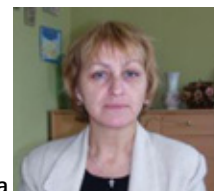
Rozwijanie podejścia partycypacyjnego – korzystanie z wiedzy i doświadczenia praktyków, a także wiedzy samych

odbiorców pomocy społecznej i ich preferencji dotyczących form pomocy.

Ważne jest także, choćby w minimalnej postaci, propagowanie wśród obecnych i potencjalnych beneficjentów usług i świadczeń wiedzy, czy choćby tylko informacji dotyczącej funkcjonowania systemu pomocy społecznej. Ważny jest także przekaz edukacyjny oparty na wiedzy, teoriach i twardych danych adresowany do decydentów. Najtrudniej zmienić przekonania, ale pomocne w tym mogą okazać się wiarygodne dane i ich wnikliwa, i rzetelna analiza.

Dziękuję za rozmowę.

Rozmawiał **Konrad Stępnik**
Projekt „Małopolskie Obserwatorium
Polityki Społecznej”

Józefa Grodecka

życie zawodowe związała z pomocą społeczną. Karierę zawodową rozpoczęła jako pracownik socjalny, a od 1992 roku do dziś jest Dyrektorem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krakowie. Józefa Grodecka jest socjologiem, ukończyła Uniwersytet Jagielloński, uzyskała również tytuły: organizatora pomocy społecznej, specjalisty w zarządzaniu gminą oraz doradcy europejskiego. Współpracuje z krakowskimi uczelniami. Odznaczona Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski nadawanym przez Prezydenta RP.

DOBRE PRAKTYKI

O MAŁOPOLSKICH OBSERWATORIACH

WPROWADZENIE

Rok 2014, to czas wielu podsumowań – czas podsumowania kadencji Zarządu Województwa Małopolskiego lat 2010-2014, pierwszej oceny efektów zaktualizowanej w 2011 roku Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego, bilansu finiszujących funduszy unijnych dla Małopolski na lata 2007-2013. Powoli swoją działalność, prowadzoną w formie czterech projektów kończą także Małopolskie Obserwatoria – Polityki Rozwoju, Gospodarki, Rynku Pracy i Edukacji oraz Polityki Społecznej. Dzięki realizacji tych projektów udało się zgromadzić obszerne, łatwo dostępne repozytorium informacji w postaci wyników wielu zrealizowanych badań i analiz, i zawartości zbudowanych baz danych. Działalność Małopolskich Obserwatoriów, to także, a może przede wszystkim, przecieranie i testowanie wielu ścieżek dostarczania jak najlepszej jakości informacji ważnych dla zarządzania strategicznego województwem, porządkowania oraz integracji regionalnego systemu badań i ocen polityk publicznych. Doświadczenia Obserwatoriów, to zatem solidna podstawa dla budowy ośrodka badań regionalnych, który jak zapisano w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego stanowić powinien „regionalny think tank, wzmacniający proces: badania – debata publiczna – decyzje”, tworzący bardziej bezpośrednie powiązania pomiędzy gromadzeniem i analizą danych, a decyzjami podejmowanymi przez decydentów w regionie.

Małopolskie Obserwatoria Rozwoju Regionalnego to cztery projekty systemowe Województwa Małopolskiego o charakterze informacyjno - badawczym wdrażane przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie i Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie. By zapewnić informacje istotne dla rozwoju regionu Małopolskie Obserwatoria specjalizują się w czterech obszarach - polityka społeczna, gospodarka,

rynek pracy i edukacja oraz rozwój regionalny. Prowadzona jest współpraca i wymiana doświadczeń pomiędzy Obserwatoriami. Funkcjonuje też Rada programowa skupiająca wszystkie projekty i ekspertów zewnętrznych, w tym przedstawicieli środowisk naukowych dla zapewnienia wysokiej jakości badań. Małopolskie Obserwatoria Rozwoju Regionalnego w formule 4 projektów systemowych działają od 2008 r., a uruchomione zostały ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, przy wsparciu budżetu Państwa i budżetu Województwa Małopolskiego. Obserwatoria zakończą swoją działalność w roku 2015.

Opisy dotychczasowej działalności Małopolskich Obserwatoriów udostępniamy Państwu poniżej. Każdy z opisów sporządzony jest w nieco innej konwencji, pozwala to bez zbędnych powtórzeń zobrazować sposób ich działania.

MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM POLITYKI SPOŁECZNEJ

Głównym celem projektu, którego beneficjentem jest ROPS w Krakowie jest podnoszenie efektywności polityki społecznej w regionie. Wsparcie

polega na zaspokajaniu potrzeb informacyjnych realizatorów polityk społecznych, w szczególności kadr pomocy i integracji społecznej, w tym instytucji i decydentów regionalnych. Działalność Obserwatorium koncentruje się więc zarówno na pozyskiwaniu nowych danych, jak i gromadzeniu oraz upowszechnianiu informacji pochodzących z różnych źródeł. Służą temu działania zaplanowane w sposób kompleksowy i prowadzone na następujących trzech płaszczyznach:

1. realizacja badań i analiz,
2. agregowanie informacji w ogólnodostępnych bazach internetowych,
3. promowanie idei ewaluacji w obszarze pomocy i integracji społecznej.

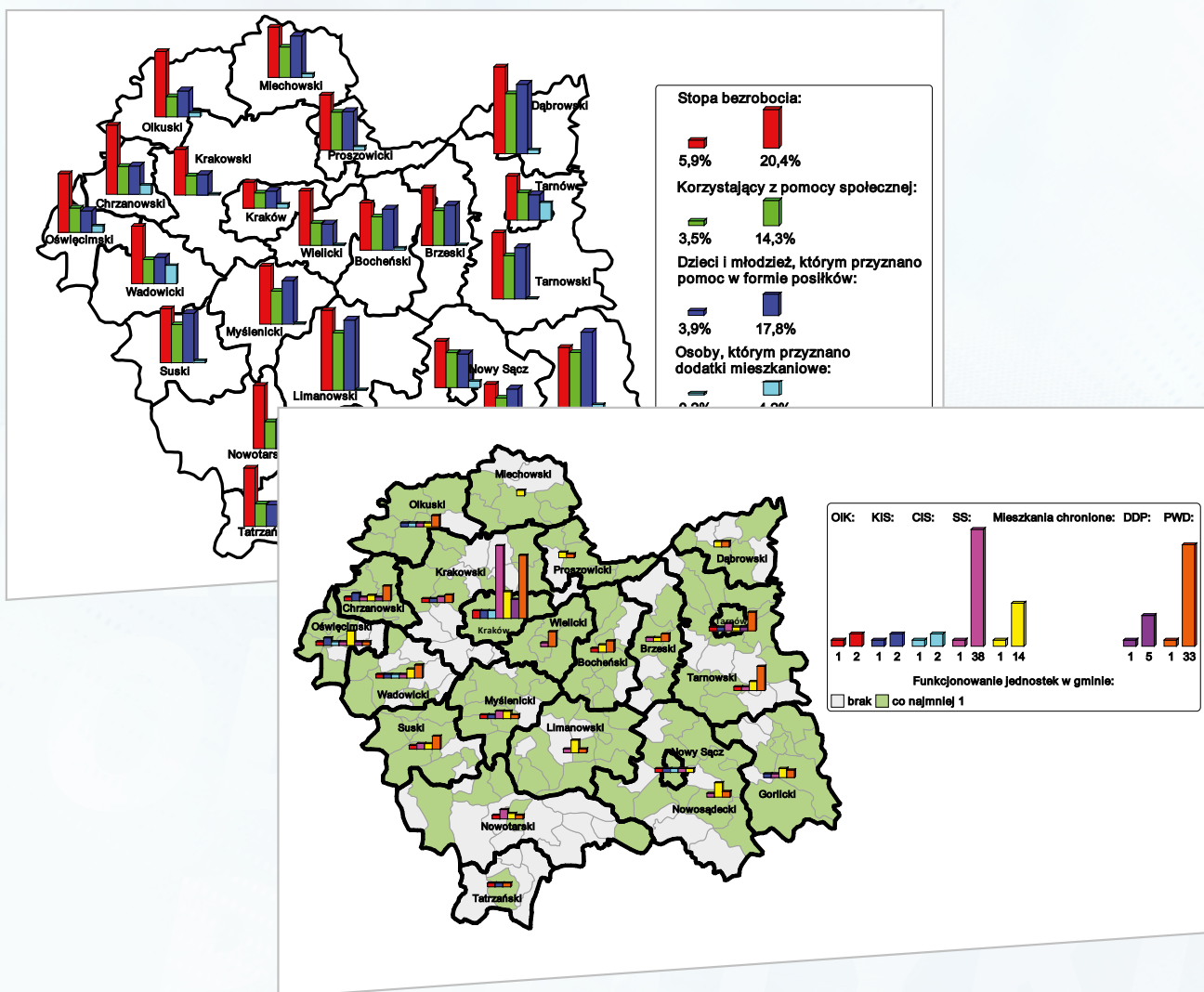
MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM POLITYKI SPOŁECZNEJ

UZUPEŁNIAMY luki informacyjne

poprzez:

- prowadzenie badań
- przygotowywanie analiz

Wybrane wskaźniki zagrożenia wykluczeniem społecznym w Małopolsce w 2013 r.

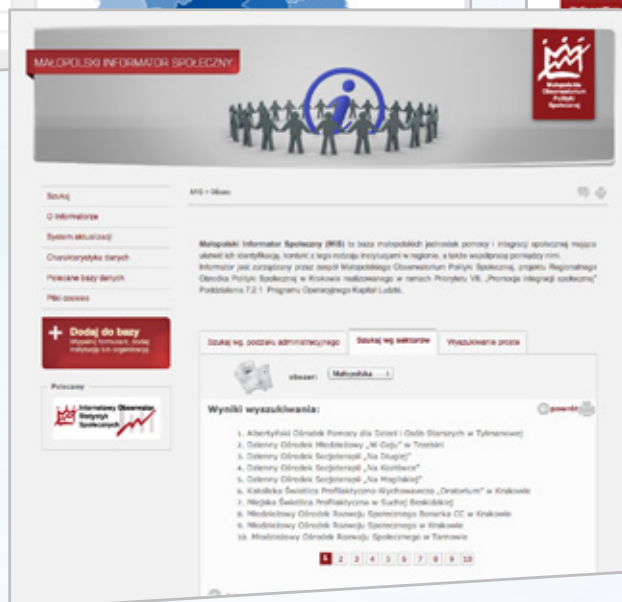
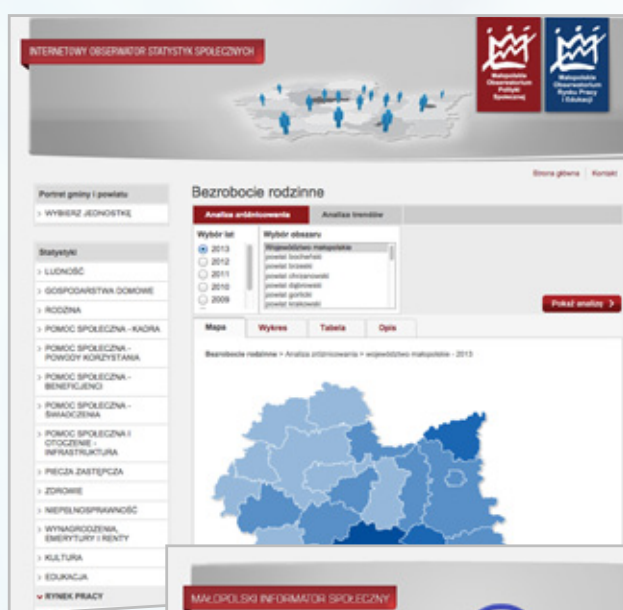

Wybrane zasoby pomocy społecznej oraz jej otoczenia w Małopolsce w 2013 r.

INTEGRUJEMY dane

w ramach 3 internetowych baz:

- Internetowa Biblioteka Małopolskich Obserwatoriów
www.politykaspoleczna.obserwatoria.malopolska.pl/biblioteka
- Małopolski Informator Społeczny
www.mis.rops.krakow.pl
- Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych
www.obserwator.rops.krakow.pl

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Małopolska

UPOWSZECHNIAMY informacje

za pomocą:

- serwisu internetowego projektu www.politykaspoleczna.obserwatoria.malopolska.pl
- publikacji
- folderów
- filmów

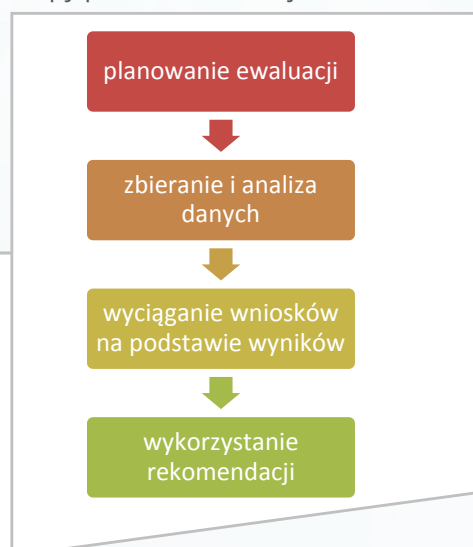

EDUKUJEMY kadry

poprzez:

- prowadzenie szkoleń
- organizację konferencji, spotkań
- publikacje o ewaluacji

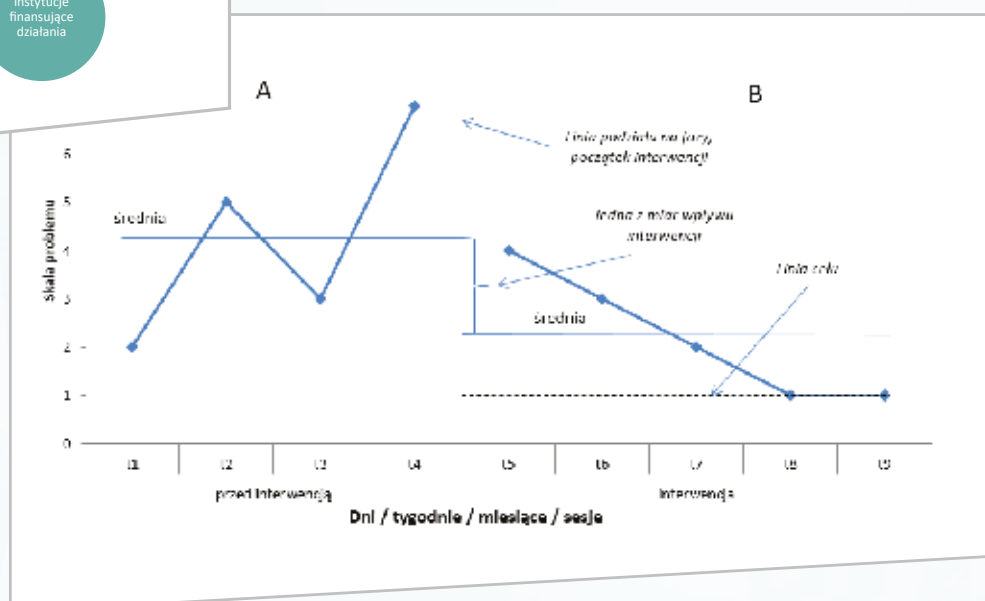
Etapy procesu ewaluacji

Odbiorcy rekomendacji z ewaluacji

Fazy bazowa i interwencji z wynikami pomiaru problemu

Realizacja zadań z pierwszego obszaru zaowocowała 22 badaniami szeroko rozumianych zagadnień polityki społecznej: od analizy kondycji trzeciego sektora w Małopolsce po diagnozę sytuacji opiekunów nieformalnych osób starszych; od badania potrzeb różnych grup zagrożonych wykluczeniem społecznym po ewaluację projektów systemowych pomocy społecznej; od badania opinii Małopolan na temat przemocy w rodzinie po ocenę zasobów pomocy społecznej w regionie. Badania prowadzone były w odpowiedzi na bieżące zapotrzebowanie i luki informacyjne zidentyfikowane w wyniku prowadzonego przez Obserwatorium rozpoznania. Przeprowadzone badania i analizy dostarczały informacji do aktualnie tworzonych programów oraz przedsięwzięć wdrażanych w województwie. W ramach działalności badawczej w Obserwatorium przeprowadzono między innymi następujące, w tym cykliczne, projekty badawcze:

- „Potencjał małopolskich organizacji pozarządowych”
- „Model ewaluacji w pomocy społecznej”
- „Praca i integracja społeczna osób niepełnosprawnych w województwie małopolskim”
- „Beneficjenci Poddziałania 7.1.1 i 7.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w Małopolsce – realizacja projektów systemowych oraz innych zadań pomocy społecznej. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej (3 kolejne edycje)”
- „Przemoc w rodzinie w opinii Małopolan”
- „Badanie opinii na temat skuteczności realizowanych interwencji służących rozwojowi ekonomii społecznej w Małopolsce”

- „3 badania Ocena zasobów pomocy społecznej województwa małopolskiego”
- „Aktywna integracja w Małopolsce”
- „Wykluczenie społeczne w Małopolsce – strategię przeciwdziałania”
- „Kondycja małopolskiej rodziny”
- „Opiekunowie rodzinni osób starszych – problemy, potrzeby, wyzwania dla polityki społecznej”
- „Badanie ewaluacyjne projektów systemowych pomocy społecznej realizowanych w Poddziałaniach 7.1.1 i 7.1.2 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki”
- „Mieszkania chronione dla osób opuszczających pieczę zastępczą w Małopolsce. Analiza dostępnej oferty i zapotrzebowania wraz z rekomendacjami dla przyszłych działań w zakresie wspierania funkcjonowania mieszkań chronionych.”

Nie ulega wątpliwości, iż jednym z integralnych elementów prac badawczych jest upowszechnianie ich wyników. Dlatego też działalność informacyjna stanowiła ważną część zadań Obserwatorium. Z jednej strony realizowana była ona poprzez dystrybucję wydawnictw opracowywanych w ramach Obserwatorium oraz organizację tematycznych konferencji. Z drugiej strony natomiast opierała się o politykę informacyjną prowadzoną za pośrednictwem nowoczesnych kanałów komunikacji, pozwalających na poszerzenie grona zainteresowanych tematyką odbiorców. I tak, wśród zaproponowanych rozwiązań opartych o kanał internetowy, poza stroną www Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej, funkcjonują: newsletter informujący odbiorców o najważniejszych przedsięwzięciach realizowanych w ramach projektu, powiadomienia o nowych publikacjach dodanych do Internetowej Biblioteki

Małopolskich Obserwatoriów oraz następujące trzy witryny internetowe, mające za zadanie maksymalnie skrócić czas dotarcia do danych: Małopolski Informator Społeczny, prowadzone wspólnie z zespołem Małopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji Internetowa Biblioteka Małopolskich Obserwatoriów oraz Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych. W ramach wymienionych stron funkcjonują ogólnodostępne bazy internetowe, gromadzące informacje przydatne zarówno osobom pracującym w systemie pomocy społecznej, jak i jego klientom.

Przykładem jest Małopolski Informator Społeczny, dzięki któremu użytkownicy mają możliwość wyszukania różnorodnych podmiotów działających w obszarze pomocy i integracji społecznej na terenie województwa. Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych jest natomiast bazą zapewniającą dostęp do pochodzących z różnych źródeł (w tym z badań własnych Obserwatoriów) danych statystycznych, między innymi z takich obszarów tematycznych jak rodzina, pomoc społeczna, zdrowie, piecza zastępcza, niepełnosprawność i inne. Narzędzie to umożliwia, prezentację danych w opracowaniu graficznym i przedstawianie zestawień statystyk z kolejnych lat. Ciekawą funkcją jest możliwość wygenerowania wszystkich danych, które dostępne są w Obserwatorze dla wybranej jednostki terytorialnej, uzyskując w ten sposób jej swoisty portret np. portret danej gminy. W ramach trzeciej płaszczyzny działań (o której więcej w artykule pt. „Popularyzacja ewaluacji jako zadanie Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej”), czyli promowania wiedzy o ewaluacji podjęte zostały zróżnicowane przedsięwzięcia - od realizacji szkoleń, przez opracowanie tematycznych publikacji, po organizację

konferencji poświęconych zagadnieniu ewaluacji. Warto dodać, że publikacje właśnie z tej tematyki, wśród przygotowanych przez Obserwatorium, cieszą się jednym z największych zainteresowań użytkowników wspomnianej Internetowej Biblioteki Małopolskich Obserwatoriów, co podkreśla wciąż występującą potrzebę edukacji w tej dziedzinie.

Po ponad sześciu latach funkcjonowania Obserwatorium, można również dostrzec takie aspekty projektu, które wykraczają poza zaplanowane pierwotnie efekty. Dotyczy to między innymi odbiorców produktów projektu. Pierwotnym celem projektu bowiem było wzmacnianie wiedzy i kompetencji pracowników sektora pomocy i integracji społecznej naszego województwa, i ta właśnie grupa stanowiła docelową grupę, do której kierowane były działania Obserwatorium.

Natomiast w toku realizacji projektu spotkaliśmy się z zainteresowaniem naszymi przedsięwzięciami między innymi ze strony pracowników naukowych, czy też pracowników sektora pomocy społecznej z innych regionów. Cieszy fakt, że publikacje i przedsięwzięcia Obserwatorium stały się również źródłem wiedzy dla studentów kierunków społecznych, którzy przecież zasilą przyszłe kadry sektora. Obserwatorium stało się także integralną częścią działalności Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie, dostarczając bieżących analiz na potrzeby realizowanych w Ośrodku przedsięwzięć. Możliwość uzyskania informacji w dziale badawczo-analitycznym z pewnością wpłynęła na funkcjonowanie ROPS-u, usprawniając prace innych jego działów. Z efektami działalności Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej można zapoznać się na stronie

internetowej projektu: www.polityka-spoeczna.obserwatoria.malopolska.pl.

MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM GOSPODARKI

Małopolskie Obserwatorium Gospodarki to projekt, którego głównym celem jest dostarczanie danych dotyczących aktualnej sytuacji gospodarczej w regionie. W projekcie prowadzone są systematyczne prace analityczno-badawcze nad licznymi aspektami dotyczącymi regionalnej ekonomii, przedsiębiorczości czy też inwestycji zagranicznych. Ma on więc szczególne znaczenie, jeżeli chodzi o kształtowanie polityki gospodarczej regionu, gdyż gromadzone informacje ułatwiają podejmowanie strategicznych decyzji związanych z kierunkami rozwoju gospodarczego województwa, jak również są niezastąpione przy ocenie skuteczności podjętych do tej pory działań. Beneficjentem projektu jest Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego.

Działalność Małopolskiego Obserwatorium Gospodarki wiąże się przede wszystkim z prowadzeniem systematycznych badań i analiz w zakresie zidentyfikowanych potrzeb informacyjnych. Pozwoliło to na wykonanie szeregu obserwacji, diagnozujących stan regionalnej gospodarki oraz stałe monitorowanie jej kondycji. Efektem badań było dostarczenie wiedzy, stanowiącej bazę do kreowania rozwiązań, odpowiadających na realne potrzeby zarządzania małopolską gospodarką.

Realizacja projektu w szczególności przyczyniła się do eliminacji problemów

w wykorzystaniu istniejących zasobów i narzędzi informacyjnych, dostarczenia agregatu ogólnodostępnych informacji o gospodarce i trendach rozwojowych w województwie w celu przełożenia zgromadzonych danych i wniosków na procesy decyzyjne oraz stworzenia wyspecjalizowanej jednostki zajmującej się zbieraniem i udostępnianiem danych dotyczących regionalnej gospodarki.

W ramach Małopolskiego Obserwatorium Gospodarki prowadzone były badania o charakterze cyklicznym, jednorazowym oraz typu „ad hoc” odpowiadające na doraźnie zgłaszane potrzeby. Ich wyniki wraz z wnioskami i rekomendacjami były użyteczne dla różnych środowisk wpływających na rozwój gospodarki województwa, do których należy przede wszystkim zaliczyć: władze samorządowe wszystkich szczebli, publiczne służby zatrudnienia, agencje pośrednictwa pracy, organizacje zrzeszające przedsiębiorców, związki zawodowe, media, ośrodki naukowo-badawcze, przedsiębiorców oraz mieszkańców regionu. Wyniki przeprowadzonych badań publikowane były w postaci raportów i opracowań, udostępnianych również w formie elektronicznej na stronie internetowej www.mog.malopolska.pl. W ramach Obserwatorium zorganizowano również liczne seminaria i konferencje, informując podczas nich o aktualnie podejmowanych w ramach realizacji projektu działaniach. Nawiązano także współpracę z jednostkami krajowymi i zagranicznymi w celu wymiany wiedzy, doświadczeń oraz transferu dobrych praktyk.

Ponadto w drugiej połowie 2010 roku uruchomiono najważniejszy projekt badawczy – „Barometr społeczno-gospodarczy Małopolski” – będący systemem okresowych ocen i prognoz opisujących kondycję województwa małopolskiego pod kątem: koniunktury

gospodarczej, szacunków PKB, wartości bezpośrednich inwestycji zagranicznych, sytuacji gospodarczej przedsiębiorstw, nastrojów mieszkańców województwa, procesów inwestycyjnych, atrakcyjności inwestycyjnej oraz otwartości firm na współpracę z zagranicą. Wyniki są publikowane w postaci przystępnych raportów i komunikatów. Barometr dostarczy wielu istotnych informacji, nie tylko z punktu widzenia statystyki publicznej, ale również przydatnych dla beneficjentów funduszy unijnych.

Badaniem przeprowadzonym przez Obserwatorium, a najsilniej związanym z polityką społeczną, było badanie dotyczące społecznej odpowiedzialności biznesu. Społeczna odpowiedzialność biznesu (ang. *Corporate Social Responsibility* – CSR) to dobrowolne, wykraczające poza minimalne wymogi prawne, uwzględnianie przez przedsiębiorstwa problematyki społecznej i środowiskowej w swojej działalności komercyjnej i stosunkach z zainteresowanymi stronami. Bardzo często podkreśla się, że CSR to strategia działania a nie dodatkowa funkcja przedsiębiorstwa. Działalność etyczna i odpowiedzialna powinna być wrośnięta we wszystkie elementy funkcjonowania firmy. To oznacza, że nie wystarczy prowadzić kilku akcji zaangażowania społecznego w ciągu roku, by móc nazywać się odpowiedzialną firmą. Nie wystarczy również sama działalność filantropijna, czyli dzielenie się wypracowanym zyskiem z potrzebującymi. Coraz częściej podkreśla się, że odpowiedzialność przejawia się przede wszystkim w tym, jak generujemy zysk, a nie w tym co dalej z nim robimy. Ważnym dla zrozumienia CSR jest kontekst jego powstania.

Społeczna odpowiedzialność biznesu łączy się z powstaniem złożonych organizacji i rozwojem filozofii przełomu

XIX i XX w. Tak więc pojęcia i działania związane z CSR zaczęły się pojawiać już w ubiegłym stuleciu. Silnym impulsem rozwoju CSR i jej popularności były wielkie międzynarodowe korporacje, które szybko przekonały się o poważnych konsekwencjach bezwzględnego dążenia do maksymalizacji zysku. To głównie za ich sprawą idea CSR rozprzestrzeniła się po świecie. Dokładnie tak samo stało się w Polsce. Zagraniczne koncerny, które wdrażały polityki odpowiedzialności społecznej, robiły to we wszystkich swoich oddziałach, również w naszym kraju. Dzisiaj w Polsce CSR jest domeną raczej dużych przedsiębiorstw. To one są motorem popularyzowania i profesjonalizowania się CSR. Badanie z 2010 roku pokazało, że wśród 500 największych firm w Polsce w co dziesiątej pracuje osoba, której głównym zakresem odpowiedzialności jest CSR, a w co trzeciej wyznaczona jest osoba, która obok swoich innych obowiązków zajmuje się także CSR. Coraz więcej przykładów wskazuje, że strategia odpowiedzialności społecznej to także znakomita droga rozwoju dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw.

Propagowanie społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw jest zapisane w większości unijnych, krajowych i regionalnych dokumentów strategicznych. Znaczenie CSR podkreśliła Komisja Europejska, która określiła go jednym ze źródeł konkurencyjności europejskich przedsiębiorstw na świecie. Z perspektywy państwa i regionu ważnym, a powiązanim z CSR, pojęciem jest także zrównoważony rozwój. Polega on na zaspokojeniu potrzeb obecnego pokolenia bez umniejszania szans przyszłych pokoleń na zaspokojenie ich potrzeb. Zrównoważony rozwój jest na tyle ważną koncepcją, że jest wpisany nie tylko w dokumenty strategiczne na szczeblu krajowym i regionalnym,

ale nawet w Konstytucję RP (art. 5 Konstytucji). Przedsiębiorstwa, które w ramach odpowiedzialności społecznej zmieniają sposób prowadzenia działalności, przyczyniają się do zrównoważonego rozwoju. CSR można nazwać wkładem przedsiębiorstw w zrównoważony rozwój. Silny związek tych dwóch tematów powoduje, że również dla władz samorządu wojewódzkiego ważna jest promocja społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw. W Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020 jest ona jednym z kluczowych działań w obszarze „Gospodarka wiedzy i aktywności”, kierunek „Wzmacnianie i promocja przedsiębiorczości”. Jedną z inicjatyw Województwa Małopolskiego w zakresie CSR było badanie przeprowadzone w ramach Małopolskiego Obserwatorium Gospodarki.

Badanie „CSR wśród małopolskich przedsiębiorstw” przeprowadzono w okresie od 7 września do 5 października 2011 roku. Jego celem głównym było zbadanie znajomości pojęć oraz aktywności na polach związanych z CSR wśród przedsiębiorstw województwa małopolskiego zatrudniających mniej niż 250 pracowników. Dodatkowo, badanie miało pokazać

obszary, które są najczęściej wspierane przez przedsiębiorstwa oraz te, które są zdaniem przedsiębiorców najważniejsze. Miało również na celu pomóc w przygotowaniu komunikacji promującej odpowiedzialne podejście do biznesu instytucjom i organizacjom planującym takie działania. W badaniu nie brały udziału firmy duże, ponieważ w publikacjach ogólnopolskich dostępnych jest dużo informacji na temat ich działań z zakresu CSR. Badanie było przeprowadzone techniką CATI (ang. *Computer Assisted Telephone Interview*), czyli wspomaganego komputerowo wywiadu telefonicznego. Przebadano 850 przedsiębiorstw. Respondentami byli właściciele firm lub przedstawiciele wyższej kadry zarządzającej. Badanie na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego przeprowadziła Agencja Marketingowa Błękitny Ocean. Przy opracowywaniu pytań w ankiecie skorzystano z doświadczeń projektu RespEn, w którym badano polskie (na próbie z województwa pomorskiego) i szwedzkie (na próbie z regionu Kalmar) MŚP wobec wyzwań CSR. Raport z tego interesującego badania jest dostępny pod adresem internetowym www.mog.malopolska.pl, w zakładce Raporty z badań i analiz.

MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM RYNKU PRACY I EDUKACJI

Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji powstało w 2006 r. w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Krakowie, jako odpowiedź na pojawiające się potrzeby informacyjne. Doświadczenia wówczas zdobyte wykorzystane zostały w 2008 r. przy uruchamianiu innych obserwatoriów w Małopolsce. Stanowiły również inspirację dla obserwatoriów rynku pracy powstających w innych województwach.

Od początku istnienia Obserwatorium kładzie nacisk na aktualność i rzetelność informacji oraz ich upowszechnianie wśród instytucji rynku pracy i edukacji w Małopolsce. Głównymi odbiorcami są: Zarząd Województwa Małopolskiego, Wojewódzki Urząd Pracy w Krakowie, Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego, Wojewódzka Rada Rynku Pracy, powiatowe urzędy pracy, starostwa powiatowe, szkoły zawodowe, Kuratorium Oświaty, Ochotnicze Hufce Pracy, izby i cechy rzemiosł, centra kształcenia praktycznego i ustawicznego, pracodawcy, uczelnie wyższe,

akademickie biura karier, doradcy zawodowi, instytucje należące do Małopolskiego Partnerstwa na rzecz Kształcenia Ustawicznego, bezrobotni i poszukujący pracy. Ale z dorobku Obserwatorium skorzystać może każdy – efekty prac udostępniane są w serwisie internetowym projektu. Opracowano również kilka narzędzi internetowych, które w przystępny sposób prezentują informacje o rynku pracy.

Odbiorcy tychże informacji zawsze stanowili kluczowy punkt odniesienia. Z uwagi na nich co dwa lata prowadzone było badanie potrzeb informacyjnych. Umożliwiała ono szybką reakcję na pojawiające się oczekiwania. Tak powstawały programy badawcze, które określały zakres działań badań i analiz Obserwatorium, harmonogramy i sposoby dystrybucji wyników oraz możliwości wykorzystania wyników w praktyce.

Monitorowanie zmian społeczno - gospodarczych Obserwatorium oparło na prowadzeniu badań i analiz oraz przygotowywaniu syntetycznych, przekrojowych opracowań na tematy związane z rynkiem pracy (w okresie 1 stycznia 2009 r. – 31 października 2014 r.: 50 wydanych raportów i analiz). W ten sposób ukształtowały się trzy rodzaje przedsięwzięć badawczych, które prezentuje tabela na następnej stronie.

rodzaj badań	opis	nazwy/przykłady badań
cykliczne	Dają możliwość odpowiedzi na pytania dotyczące dynamiki zjawisk zachodzących na rynku pracy, ich skali oraz czynników mających wpływ na zmiany. Powtarzalność badań pozwala dostarczać informacje o charakterze prognostycznym.	- „Badanie losów absolwentów małopolskich szkół zawodowych” - „Badanie zapotrzebowanie na pracowników wśród małopolskich pracodawców” - „Barometr zawodów”
jednorazowe	Odpowiadają na zdiagnozowane potrzeby informacyjne. Przeprowadzane są w oparciu o dwuletnie programy badawcze. Wybór tematów jest dokonywany we współpracy z ekspertami, z uwzględnieniem danych zastanych oraz doświadczeń innych ośrodków badawczych w kraju i za granicą.	- „Badanie efektywności dotacji na założenie działalności gospodarczej finansowanych z EFS” - „Analiza sytuacji absolwentów rejestrujących się w małopolskich urzędach pracy” - „Tendencje i kierunki zmian na rynku usług szkolnicstwa wyższego w Małopolsce” - „Badanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej” - „Badania praktycznej nauki zawodu realizowanej przez małopolskich przedsiębiorców”
analizy desk research	Prowadzone w odpowiedzi na zgłaszane potrzeby informacyjne i w oparciu o dane zastane. Mają charakter syntetycznych informacji o rynku pracy i obszarach, które na niego wpływają.	- „Kobiety na małopolskim rynku pracy” - „Młodzi na rynku pracy” - „Informacja prognostyczna o rynku pracy w Małopolsce w 2014 r.” - „Sektor usług biznesowych w Małopolsce. Stan i perspektywy rozwoju” - „Nauka zawodu w małopolskich szkołach” - „Migracje zagraniczne Polaków”

Obok badań i analiz kluczowym obszarem działań Obserwatorium jest upowszechnianie informacji o rynku pracy. Składa się na nie przede wszystkim wydawanie publikacji i ich dystrybuowanie (zarówno za pośrednictwem tradycyjnej poczty, jak i elektronicznie), a także prowadzenie serwisów internetowych oraz narzędzi w nich zawartych. Każde badanie jest podsumowywane raportem i/lub ulotką informacyjną. Sposoby publikowania rezultatów są dostosowane do odbiorców, między innymi na podstawie badań potrzeb informacyjnych oraz doświadczeń wynikających z relacji, jakie zostały stworzone z otoczeniem projektu. Znaczną część ich odbiorców stanowią decydenci. Z myślą o nich w 2012 r. jako nową formę publikacji wprowadzono ulotkę informacyjną, zawierającą streszczenie najważniejszych wyników z danego badania. Wyniki te uzupełniane są przystępną grafiką (wykresami, mapami itp.).

Inną ciekawą formą publikacji jest plakat z wynikami „Barometru zawodów”. Ten sposób prezentacji stosowany jest od lat w Finlandii. Umożliwia błyskawiczne zapoznanie się z zapotrzebowaniem na zawody na lokalnym rynku pracy i w województwie. Pozwala też dotrzeć do wielu zainteresowanych nie generując przy tym dużych kosztów (wywieszenie plakatu np. w powiatowym urzędzie pracy).

Również raporty zawierające wyniki badań są dostosowane do ich odbiorców. Opracowania te nie są zbyt obszerne (średnio 50–60 stron, maksymalnie około 100 stron); treść jest obrazowana grafikami. Stałym elementem są podsumowania oraz rekomendacje.

Opracowania są każdorazowo publikowane w serwisie internetowym projektu. Ponadto odbiorcy projektu są na bieżąco informowani o nowościach dzięki mailingowi.

Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji zarządza trzema narzędziami służącymi do upowszechniania informacji o rynku pracy:

- serwisem internetowym projektu prezentującym działania Obserwatorium, w szczególności wyniki badań;
- Internetową Biblioteką Małopolskich Obserwatoriów będącą zbiorem informacji o umieszczonych w internecie publikacjach na temat rynku pracy, edukacji, integracji społecznej i równości szans oraz przedsiębiorczości. Biblioteka opisuje i umożliwia bezpośredni dostęp do ponad 1 600 publikacji wydanych przez organy administracji publicznej, agendy rządowe oraz krajowe i zagraniczne instytuty badawcze. Wśród zasobów znajdują się raporty z badań, analizy, ekspertyzy, biuletyny, podręczniki

Barometr zawodów 2014

Małopolska

	DEFICYT	RÓWNOWAGA	NADWYŻKA
	Diagnostyci samochodowi Kierowcy samochodów ciężarowych	Pracownicy ds. finansowo-księgowych ze znajomością języków obcych	Samodzielni księgowi Szeffowie kuchni
	Administratorzy systemów komputerowych Agenci ubezpieczeniowi Analitycy i operatorzy systemów teleinformatycznych Animatorzy kultury Ankieterzy, teleankieterzy i telemarketerzy Architekci i urbanisci Archiwiści i muzealnicy Asystenci i technicy dentystryczni Betoniarze i zbrojarze Bibliotekoznawcy, bibliotekarze i specjaliści informacji naukowej Biolodzy, biotechnolodzy, biochemicy Blacharze samochodowi Brukarze Ciesle i stolarze budowlani Dekarze i blacharze budowlani Dentyści Doradcy finansowi i inwestycyjni Dziennikarze i redaktorzy Elektromechanicy i elektrycy Fakturzyści Farmaceuci Filolodzy i tłumacze Fizjoterapeuci i masażyści Floryści Fotografowie Fryzjerzy Geodeci i kartografowie Graficy komputerowi Hydraulicy Inspektorzy nadzoru budowlanego Instruktorzy nauki jazdy Instruktorzy rekreacji i sportu Instruktorzy rytmiki i tańca Inżynierowie automatyki i robotyki Inżynierowie budownictwa Inżynierowie elektrycy Inżynierowie mechanicy Kadra kierownicza, menedżerowie Kamieniarze Kierowcy autobusów	Kierowcy samochodów dostawczych Kierownicy budowy Kierownicy sprzedaży Koordynatorzy projektów unijnych Kosmetyczki Lakiernicy samochodowi Lakiernicy wyrobów drzewnych i metalowych Lekarze Lekarze weterynarii Listonosze i kurierzy Masarze Monterzy elektroniki Monterzy instalacji budowlanych Monterzy konstrukcji stalowych Monterzy maszyn i urządzeń Monterzy okien i szklarze Nauczyciele języków obcych, lektorzy Nauczyciele praktycznej nauki zawodu Nauczyciele przedmiotów zawodowych Nauczyciele szkół specjalnych Operatorzy aparatury medycznej Operatorzy koparek i zwałowarek Operatorzy maszyn do produkcji papieru Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów cementowych i kamiennych Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów chemicznych Operatorzy maszyn do produkcji wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych Operatorzy maszyn i urządzeń do przetwórstwa metali Operatorzy maszyn i urządzeń w przemyśle spożywczym Operatorzy obrabiarek skrawających Operatorzy sprzętu do robót ziemnych Operatorzy urządzeń dźwigowo-transportowych Operatorzy wózków jezdniowych Opiekunki dziecięce Opiekunowie osoby starszej lub niepełnosprawnej Palacze kotłów CO Piekarze Pielęgniarki	Położne Posadzkarze Pracownicy ds. rachunkowości i księgowości Pracownicy myjni Pracownicy pralni Pracownicy produkcyjni Pracownicy socjalni Pracownicy usług ochrony Prawnicy Programiści i administratorzy stron internetowych Projektanci i administratorzy baz danych Projektanci wzornictwa przemysłowego i odzieży Przedstawiciele handlowi Przewodnicy turystyczni i piloci wycieczek Psycholodzy i psychoterapeuci Ratownicy medyczni Robotnicy obróbki drewna i stolarze Robotnicy poligraficzni Sekretarki Spawacze metodą MIG/MAG Spawacze metodą TIG Spawacze ręczni gazowi Spawacze ręczni łukiem elektrycznym Specjaliści ds. bezpieczeństwa i jakości Specjaliści ds. marketingu i sprzedaży Specjaliści ds. public relations i reklamy Specjaliści ds. rynku nieruchomości Specjaliści ds. zamówień publicznych Specjaliści ds. zarządzania zasobami ludzkimi i rekrutacji Specjaliści ds. zastosowań informatyki Spedytorzy i logistycy Sprzedawcy na targowiskach i bazarach Tapicerzy Technicy elektroniki i telekomunikacji Technolodzy robót wykończeniowych w budownictwie Terapeuci zajęciowi Tynkarze Wychowawcy w placówkach oświatowych i opiekuńczych Zaopatrzeniowcy i dostawcy
	Architekci krajobrazu Artyści plastycy i plastycy Ceramicy i rzemieślnicy obróbki szkła Cukiernicy Ekonomisci Geologowie, geografowie i geofizycy Inżynierowie chemicy i chemicy Inżynierowie inżynierii środowiska Inżynierowie rolnictwa i leśnictwa Kelnerzy i barmani Kierowcy samochodów osobowych Krawcy i pracownicy produkcji odzieży Kucharze Magazynierzy Malarze budowlani Mechanicy maszyn i urządzeń Mechanicy pojazdów samochodowych	Murarze Nauczyciele nauczania początkowego Nauczyciele przedmiotów ogólnokształcących Nauczyciele przedszkoli Obuwnicy Ogrodnicy Operatorzy maszyn i urządzeń wydobywczych Pedagodzy Politolodzy, historycy i filozofowie Pomoce kuchenne Portierzy, woźni i dozorczy Pracownicy administracyjni i biurowi Pracownicy biur podróży i organizatorzy obsługi turystycznej Pracownicy fizyczni Pracownicy poczty Pracownicy rolni	Recepcjoniści i rejestratorzy Robotnicy budowlani Robotnicy obróbki skóry Socjologowie i specjaliści ds. badań społeczno-ekonomicznych Specjaliści administracji publicznej Specjaliści ds. finansowych Specjaliści ochrony środowiska Specjaliści technologii żywności i żywienia Sprzątaczkami i pokojowe Sprzedawcy i kasjerzy Ślusarze Technicy budownictwa Technicy elektrycy Technicy informatycy Technicy mechanicy

„Barometr zawodów” to badanie koordynowane przez Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji – projekt Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie. Badanie zostało przeprowadzone przez pracowników powiatowych urzędów pracy w Małopolsce w IV kwartale 2013 r. Jest prognozą zapotrzebowania na pracowników w 2014 r. W przypadku wystąpienia nieprzewidzianych zdarzeń, sytuacja w niektórych zawodach może się zmienić.

i artykuły naukowe dotyczące głównie Polski i województwa małopolskiego. Aktualizacja zasobów Biblioteki prowadzona jest wspólnie z Małopolskim Obserwatorium Polityki Społecznej;

- serwisem internetowym „Barometr zawodów – Małopolska” wykorzystywanym do realizacji badania „Barometr zawodów” oraz do prezentacji jego wyników w formie map, tabel i plakatów. Serwis w prosty, przystępny sposób prezentuje prognozy zapotrzebowania na zawody. Prognozy te uwzględniają kwalifikacje wymagane na danym stanowisku pracy oraz rzeczywiste przygotowania pracowników do wykonywania zawodu (w okresie 1 stycznia 2014 r. – 30 września 2014 r.: 6 572 użytkowników).

Ponadto Obserwatorium odpowiada za wybrane wskaźniki prezentowane w Internetowym Obserwatorze Statystyk Społecznych (opracowanym przez Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej).

Obok wymienionych sposobów upowszechniania informacji w projekcie organizowane są konferencje, seminaria i warsztaty. Służą one nie tylko promowaniu wyników badań, ale również konsultowaniu narzędzi badawczych, wypracowywaniu rekomendacji, budowaniu współpracy pomiędzy instytucjami, a także prezentowaniu przykładów dobrych praktyk w zakresie badań i analiz.

Zainteresowani efektami prac Małopolskiego Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, powinni odwiedzić serwis projektu www.obserwatorium.malopolska.pl, a na tych, którzy szukają prognoz zapotrzebowania na zawody, czeka serwis www.barometr.obserwatorium.malopolska.pl.

MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM POLITYKI ROZWOJU

Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju działa w strukturze Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Pomysł stworzenia Obserwatorium Polityki Rozwoju powstał już w 2005 roku jako odpowiedź na narastające potrzeby informacyjne samorządu województwa. Sukcesywnie Obserwatorium stawało się narzędziem służącym zbieraniu i analizie danych dotyczących absorpcji środków unijnych, efektów wdrażania projektów współfinansowanych z funduszy europejskich oraz wpływu tych projektów na rozwój społeczny i gospodarczy regionu, w tym rozwój wybranych sektorów działalności i zmiany na terenach wiejskich oraz ich zgodność i oddziaływanie na realizację Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego.

Działalność Małopolskiego Obserwatorium Polityki Rozwoju wiąże się ponadto z potrzebą wzmocnienia potencjału informacyjnego administracji samorządowej, gdyż istniejący w Polsce system statystyki publicznej nie zapewnia pełnego zaspokojenia potrzeb w zakresie monitorowania przemian społeczno-gospodarczych, a w szczególności wpływu funduszy europejskich na rozwój regionu. Obserwatorium dokonuje prognoz dotyczących trendów rozwojowych współpracując przy tym z instytucjami statystyki publicznej, instytucjami badawczymi, uczelniami wyższymi czy firmami prywatnymi zajmującymi się problematyką badań społecznych czy

gospodarczych, ewaluacją, doradztwem gospodarczym itp.

Dziś Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju to obszerny zbiór badań, analiz i ekspertyz, w tym dotyczących wpływu projektów zrealizowanych ze środków europejskich na rozwój społeczny i gospodarczy regionu; skupionych wokół polityki miejskiej, trendów rozwojowych miast i ich komunikacyjnej dostępności, ale także traktujących o tematyce społecznej. Czytelników reprezentujących sektor pomocy i integracji społecznej zapraszamy do zapoznania się z wynikami cyklicznych badań opinii mieszkańców, z których najnowsze „Badanie opinii mieszkańców Małopolski na temat istotnych dla rozwoju województwa obszarów działań samorządu wojewódzkiego” zostało przygotowane przez zespół Małopolskiego Obserwatorium Polityki Rozwoju na podstawie ankiet zrealizowanych na przełomie grudnia 2013 roku i stycznia 2014 roku. Na uwagę zasługuje także badanie „Upowszechnienie edukacji przedszkolnej w Małopolsce. Stan i kierunki wsparcia”, o wynikach którego pisano już na łamach biuletynu „es.O.es”, a także jedne z najnowszych projektów badawczych: „Prewencyjne środki zwiększające poziom zatrudnienia osób starszych (50+) – charakterystyka, doświadczenia i potrzeby w województwie małopolskim” oraz „MAŁOPOLSKA MŁODZIEŻ 2014. Aspiracje zawodowe, więzi z miejscem zamieszkania, zaufanie do innych, aktywność obywatelska”.

Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju to także, podobnie jak w przypadku pozostałych Obserwatoriów, partnerskie bazy danych. Dwa Małopolskie Obserwatoria: Polityki Rozwoju i Gospodarki, uruchomiły portal wizualizacyjny - Bazę Informacji

Regionalnych (BIR). Jest to narzędzie służące pozyskiwaniu danych w postaci map, wykresów czy tabel oraz ich analizie na przestrzeni lat w kontekście całego województwa, a także powiatów i gmin Małopolski. Baza Informacji Regionalnych jest zbiorem danych zgromadzonych w trakcie badań prowadzonych przez

na szereg pytań istotnych dla przyszłości nie tylko naszego regionu, są już rozpoznawalną i uznaną marką, a Kraków z powodzeniem aspiruje do rangi opiniotwórczego ośrodka myśli strategicznej. Pokłosiem debat konferencyjnych są wydawane każdego roku publikacje inspirowane wystąpieniami i dyskusją uczest-

Gromadzi ona przedstawicieli administracji regionalnej, przedstawicieli małopolskich uczelni wyższych oraz instytucji naukowych i badawczych, a także instytucji wspierających rozwój gospodarczy w województwie. Do tej pory odbyło się XI posiedzeń Rady.

Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju było też głównym inicjatorem cyklu debat „Małopolskie Obserwatoria - dostrzegamy zmiany”, które w bieżącym roku zostały zorganizowane wspólnie z „Dziennikiem Polskim”. Trzy spotkania, które odbyły się w Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie, dotyczyły kolejno: małopolskiej młodzieży, transportu i gospodarki. Kanwą do debat stały się badania realizowane przez małopolskie Obserwatoria. W spotkaniach licznie uczestniczyli samorządowcy, eksperci z różnych dziedzin, naukowcy, studenci, uczniowie. W serwisie internetowym projektu mogą Państwo zapoznać się z relacjami z poszczególnych debat, jak również pełnym dorobkiem projektu (www.politykarozwoju.obserwatoria.malopolska.pl).

Artykuł powstał we współpracy:

Małgorzata Szlązak

Kierownik projektu

Anna Kiedrowska

Projekt „Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej”

Ewa Guzik

Projekt „Małopolskie Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji”

Michał Adamczyk

Projekt „Małopolskie Obserwatorium Gospodarki”

Małopolskie Obserwatorium Polityki Rozwoju i Małopolskie Obserwatorium Gospodarki oraz wskaźników określonych w Strategii Rozwoju Województwa Małopolskiego na lata 2011-2020. Przez kilka lat działalności Obserwatoriów udało się zebrać wiele interesujących danych na temat województwa małopolskiego, które do tej pory udostępniane były głównie na stronach internetowych projektów oraz w wydanych raportach z badań. BIR powstał z myślą o ułatwieniu dostępu do nich i dostarczeniu narzędzia do ich prezentacji.

Ponadto od 2008 roku za sprawą projektu odbywają się Konferencje Krakowskie – cykliczne wydarzenie, które na stałe już wpisało się w kalendarz najważniejszych debat na temat przyszłości Europy, Polski i regionów. Dotychczas odbyło się siedem Konferencji z prowadzonego cyklu. Konferencje Krakowskie, co roku gromadzące grono wybitnych naukowców, polityków i intelektualistów, koncentrują się na próbie odpowiedzi

ników konferencji. Od początku patronował im także Tygodnik Powszechny, który na swoich łamach zamieszczał obszernie informacje o spotkaniach oraz wypowiedzi ekspertów biorących udział w panelach tematycznych.

Ważną funkcją Małopolskiego Obserwatorium Polityki Rozwoju jest pełnienie w sieci Małopolskich Obserwatoriów Rozwoju Regionalnego roli koordynującej prace poszczególnych projektów. Z racji pełnionej funkcji Obserwatorium Polityki Rozwoju koordynuje także działalność Małopolskiej Rady Obserwatoriów Rozwoju Regionalnego i Ewaluacji powołanej Uchwałą Zarządu Województwa Małopolskiego 2 czerwca 2009 roku. Rada to gremium doradcze wobec działań zarządu województwa prowadzonych w obszarze spraw związanych z procesem zarządzania rozwojem regionalnym oraz badaniem i oceną polityki rozwoju województwa. Jej celem jest ponadto integrowanie regionalnego systemu badań i analiz publicznych.

POPULARYZACJA EWALUACJI JAKO ZADANIE MAŁOPOLSKIEGO OBSERWATORIUM POLITYKI SPOŁECZNEJ

Publikacje, konferencje, cykle szkoleniowe – oto efekty pracy Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej na polu promocji wiedzy o ewaluacji.

Gdy Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej rozpoczynało swoje prace, idea badań ewaluacyjnych nie była jeszcze zbyt upowszechniona. Stąd też promowanie wiedzy o ewaluacji, obok prowadzenia badań oraz analiz, stało się jednym z priorytetowych zadań nowo tworzonego Obserwatorium. Mając na uwadze fakt, że dobrze przeprowadzone ewaluacje dostarczają ważnej dla polityki społecznej wiedzy, o tym co działa, a co nie, w toku realizacji projektu staraliśmy się z jednej strony podkreślać znaczenie badań ewaluacyjnych, z drugiej strony natomiast pokazywać, że przeprowadzenie wartościowej ewaluacji wcale nie musi być przedsięwzięciem przekraczającym możliwości danej instytucji czy organizacji. W niniejszym artykule przypominamy zrealizowane przez Obserwatorium przedsięwzięcia oraz wydane publikacje, jednocześnie zachęcając do korzystania z materiałów, które nadal dostępne są na stronie projektu.¹ Warto podkreślić, że wartością dodaną promowania wiedzy o ewaluacji okazał się fakt ugruntowania wiedzy na ten temat również przez sam zespół Obserwatorium i ROPS.

Nasze działania w tej dziedzinie rozpoczęliśmy w 2010 roku od zdiagnozowania poziomu wiedzy i świadomości na temat badań ewaluacyjnych oraz powszechności jej realizacji wśród małopolskich kadr pomocy społecznej. Badanie takie było niezbędne w celu ustalenia dalszych przedsięwzięć, tak aby były one jak najlepiej dopasowane do potrzeb odbiorców. Dzięki badaniu pracowników wybranych powiatowych centrów pomocy rodzinie oraz ośrodków pomocy społecznej, a także Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej w Krakowie udało się poznać między innymi: opinie odnośnie potrzeby stosowania ewaluacji w obszarze pomocy społecznej, źródła obaw związanych z ewaluacją, trudności napotymane przez jednostki pomocy społecznej związane z podejmowaniem ewaluacji, powszechność i jakość prowadzonych ewaluacji. Wyniki diagnozy, z którymi można się zapoznać w raporcie pt. *Model ewaluacji w pomocy społecznej*, posłużyły do zaplanowania kolejnych działań Obserwatorium w tym zakresie.

Wyposażeni w wiedzę z badania, mogliśmy przejść do następnych przedsięwzięć. W 2010 roku nie tylko przygotowaliśmy poradnik pt. *Podstawy ewaluacji dla pomocy społecznej*, ale także zorganizowaliśmy cykl szkoleń. Ich uczestnicy mieli możliwość, poza zdobyciem wiedzy na temat ewaluacji, jej typów i możliwych obszarów zastosowania, pozyskać umiejętności z zakresu projektowania ewaluacji oraz zlecenia tego typu badań podmiotom zewnętrznym. Szkolenia zostały powtórzone również w roku 2013 i 2014. W efekcie z szansy pogłębienia swojej wiedzy i udoskonalenia umiejętności w tej dziedzinie skorzystało ponad 300 osób.

Kolejną inicjatywą, mającą na celu włączenie regionalnych kadr polityki społecznej w dyskusję o potrzebie ewaluacji w sektorze pomocowym, były konferencje pt. *Ewaluacja – powód do obaw, czy okazja do rozwoju?* Spotkania zrealizowane przy współpracy z Instytutem Rozwoju Służb Społecznych w 2011 roku odbyły się zarówno w Krakowie jak i Warszawie i cieszyły się dużą popularnością. W tym samym roku tematowi ewaluacji poświęcony został również jeden

¹ Wszystkie publikacje Obserwatorium, a także materiały ze szkoleń i prezentacje z konferencji dostępne są na stronie www.politykaspooleczna.obserwatoria.malopolska.pl, w zakładce *Ewaluacja*.

z numerów biuletynu es.O.es wydawanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie.

Wychodząc z założenia, że zdobywaniu wiedzy sprzyja poznawanie ciekawych przykładów, kolejną naszą inicjatywą była prezentacja dobrych praktyk ewaluacji. Najpierw zaproponowaliśmy Państwu wydawnictwo pt. *Ewaluacja programów i przedsięwzięć społecznych. Katalog dobrych praktyk*, w którym znalazło się siedem przykładów: od ewaluacji lokalnego projektu po ewaluację wieloletniego ogólnopolskiego programu, a opracowane przykłady zostały tak dobrane, aby różniły się pod względem np. typu zlecającego podmiotu czy też wysokości budżetu przeznaczanego na ewaluację. Charakterystyka zamieszczonych w katalogu ewaluacji opierała się na informacjach pochodzących z raportów ewaluacyjnych, dostępnych dokumentów, np. przetargowych, a także z wywiadów przeprowadzonych z przedstawicielami zlecających oraz wykonawców ewaluacji. Celem publikacji było zobrazowanie, iż podejmowanie wyzwania w postaci prowadzenia ewaluacji własnych działań jest potrzebne, i co najważniejsze, możliwe do realizacji.

Następnie, w pierwszej połowie 2013 roku zaprosiliśmy Państwa na konferencję, która została tematycznie powiązana z powyższą publikacją. W konferencji wzięli udział zarówno przedstawiciele świata akademickiego, osoby odpowiedzialne za prowadzenie ewaluacji w swoich instytucjach i organizacjach, jak i przedstawiciel firmy badawczej, który naświetlił obraz współpracy między wykonawcą a zlecającym ewaluację. Tym samym podczas konferencji mieliśmy okazję poznać nie tylko szczegóły zaprezentowanych wcześniej w katalogu ewaluacji, ale także wnioski i przemyślenia ich realizatorów. W tym samym roku wydaliśmy również zbiór artykułów pod wspólnym tytułem *O ewaluacji z różnych perspektyw. Refleksje i wskazówki na temat kształtowania jakości działań w polityce społecznej*.

W najbliższym czasie ukaże się nasza najnowsza publikacja, czyli poradnik ewaluacji programów przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Tym razem postanowiliśmy zrobić kolejny krok w stronę praktyki i kanwą publikacji uczyniliśmy dobrze znane Państwu programy i działania. Zdajemy sobie bowiem sprawę z faktu, że nawet osoby, które posiadają odpowiednią wiedzę, gdy przychodzi moment zaplanowania konkretnej ewaluacji, stają przed nie lada wyzwaniem. Przyjęta forma poradnika umożliwiła zobrazowanie poszczególnych zagadnień

– np. ułożenie pytań ewaluacyjnych czy dobór odpowiednich metod badawczych – konkretnymi przykładami. Ponieważ staraliśmy się przedstawić poszczególne etapy procesu ewaluacyjnego krok po kroku, liczymy, że poradnik ten stanie się dla Państwa cennym źródłem inspiracji podczas planowania ewaluacji tych, a być może także innych, programów lub przedsięwzięć.

Wszystkie powyższe publikacje zostały wydane przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie, natomiast jeżeli są Państwo zainteresowani innymi materiałami dotyczącymi ewaluacji, zapraszamy do skorzystania z zasobów Internetowej Biblioteki Małopolskich Obserwatoriów, gdzie po wpisaniu hasła *ewaluacja* znajdą Państwo jeszcze więcej opracowań powiązanych z tą tematyką:

www.politykaspoleczna.obserwatoria.malopolska.pl/biblioteka

Publikacje i wydarzenia o charakterze edukacyjnym to jednak nie wszystko. Kierując się ideą polityki opartej na dowodach, wykorzystując w praktyce promowaną ideę, w bieżącym roku zrealizowaliśmy dwa badania ewaluacyjne. Jednym z nich była autoewaluacja Małopolskiego Obserwatorium Polityki Społecznej, podczas której, stosując kryterium użyteczności, analizowaliśmy efekty własnej działalności. Drugie badanie przeprowadzone było z inicjatywy Instytucji Pośredniczącej, czyli Departamentu Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego i była to ewaluacja projektów systemowych realizowanych przez jednostki pomocy społecznej w Małopolsce, prowadzona z Państwa udziałem. W badaniu przyglądaliśmy się jakości działań realizowanych

w projektach pod kątem ich trafności, adekwatności, skuteczności i użyteczności. Trzonem badania były projekty realizowane w latach 2010-2012, a tło analizy stanowiły projekty realizowane przed i po tym okresie. Badanie obejmowało perspektywę uczestników i realizatorów projektów oraz otoczenia instytucjonalnego OPS i PCPR. Dzielić się własną wiedzą i zapraszając do współpracy ekspertów z tej dziedziny, w ostatnich latach zachęcaliśmy Państwa do podejmowania

ewaluacji realizowanych zadań i programów, wierząc, że jej wyniki mogą realnie wpływać na jakość wspólnie realizowanej polityki społecznej w Małopolsce. Zainteresowanie tematem ewaluacji nadal jest duże, o czym świadczą między innymi statystyki pobrań tematycznych publikacji z Internetowej Biblioteki Małopolskich Obserwatoriów. Zachęcamy Państwa zatem do dzielenia się z nami informacjami na temat realizowanych ewaluacji, co pozwoli nam w przyszłości

jeszcze lepiej dopasować nasze działania do Państwa potrzeb. W duchu ewaluacji - wspólnie wyciągamy wnioski i uczmy się nawzajem.

Anna Kiedrowska

Projekt „Małopolskie Obserwatorium
Polityki Społecznej”

WARTO WIEDZIEĆ

MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM POLITYKI SPOŁECZNEJ W LICZBACH¹

- Należy do partnerstwa 4 projektów o różnych specjalizacjach - Małopolskie Obserwatoria Rozwoju Regionalnego
- jeden z 3 projektów systemowych ROPS w Krakowie realizowanych w ramach PO KL 2007-2013
- **6,5 roku** realizacji projektu
- **3 internetowe bazy** gromadzące informacje z obszaru polityki społecznej:
 - Internetowa Biblioteka Małopolskich Obserwatoriów
 - Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych
 - Małopolski Informator Społeczny
- 2 pierwsze z ww. baz zasilane przez 2 Obserwatoria: Polityki Społecznej oraz Rynku Pracy i Edukacji
- ponad **700** wyszukanych w sieci **publikacji** z obszaru „Integracja społeczna i równość szans” zgromadzonych w Internetowej Bibliotece Małopolskich Obserwatoriów
- od **15 do ponad 25 tysięcy** rocznie **wyświetleń kart publikacji** w Bibliotece, z obszaru „Integracja społeczna i równość szans”
- od **11 do prawie 17 tysięcy pobrań publikacji** z ww. obszaru
- blisko **1 200 małopolskich instytucji** pomocy i integracji społecznej oraz ich otoczenia skatalogowanych w bazie Małopolski Informator Społeczny
- niemalże **57 tysięcy użytkowników** Małopolskiego Informatora Społecznego
- blisko **200** tematycznych **wskaźników** w Internetowym Obserwatorze Statystyk Społecznych zobrazowanych danymi dla gmin, powiatów, województwa i kraju dla kolejnych 7 lat
- ponad **23 tysiące użytkowników** Internetowego Obserwatora Statystyk Społecznych
- **22** zrealizowane **badania** społeczne, w tym **15** przeprowadzonych siłami własnymi Zespołu projektu
- **15 raportów** z badań wydanych drukiem
- **7 materiałów** o pomocy społecznej opublikowanych w raportach o stanie województwa
- **21 kursów** szkoleniowych o ewaluacji w 3 kolejnych edycjach
- **301 pracowników** instytucji pomocy i integracji społecznej objętych wsparciem szkoleniowym
- **5 tytułów** publikacji promujących ewaluację w środowisku instytucji pomocy i integracji społecznej
- **11** regionalnych **konferencji** informacyjnych, 1 306 uczestników konferencji
- **6 biuletynów** informacyjnych „es.O.es” opracowanych w ramach projektu
- **serwis internetowy** projektu z funkcjami komunikacyjnymi (newsletter, powiadomienia o nowościach w Bibliotece) zasiłony aktualnymi informacjami
- przeszło **24 tysiące odwiedzających** stronę internetową projektu

¹ Stan na koniec listopada 2014 r.

es.0.es

Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

Małopolska

Małopolskie Obserwatoria Rozwoju Regionalnego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Projekty współfinansowane przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

MAŁOPOLSKIE OBSERWATORIUM POLITYKI SPOŁECZNEJ

**Jeśli szukasz informacji
o tematyce społecznej,
skorzystaj z naszych zasobów!**

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej to projekt informacyjny – badawczy realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie dzięki funduszom unijnym. Oferowane informacje mają być wsparciem dla planowania, realizacji i oceny regionalnej polityki społecznej.

■ „Obserwatorium” oferuje dostęp do trzech BAZ DANYCH, których istotną cechą jest integracja informacji w jednym miejscu. Atrybut ten ułatwia odbiorcom dostęp do informacji i skraca czas potrzebny na ich poszukiwanie.

Wszystkie bazy są rozwijane i na bieżąco aktualizowane.

Internetowa Biblioteka Małopolskich Obserwatoriów

Biblioteka, prowadzona wspólnie z Małopolskim Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, gromadzi informacje o znajdujących się w Internecie publikacjach z zakresu integracji społecznej i równości szans, rynku pracy, edukacji oraz przedsiębiorczości. Baza, dostępna pod adresem:

www.politykaspoleczna.obserwatoria.malopolska.pl/biblioteka, usprawnia przepływ informacji o raportach z badań, ekspertyzach, artykułach i podręcznikach, przygotowanych przez instytucje działające na poziomie krajowym i regionalnym.

Internetowy Obserwator Statystyk Społecznych

Obserwator zawiera dane statystyczne z zakresu pomocy społecznej, demografii, zdrowia, edukacji, rynku pracy i innych dziedzin społecznych. Celem łatwiejszej analizy i interpretacji danych, prezentowane są one w postaci wykresów, map i tabel. Obserwator umożliwia także obserwację zmian dzięki zestawieniom statystyk z różnych lat. Od początku 2014 r. Obserwator prowadzony jest wspólnie z Małopolskim Obserwatorium Rynku Pracy i Edukacji, projektem systemowym Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Krakowie.

www.obserwator.rops.krakow.pl

Małopolski Informator Społeczny

Baza danych tele - adresowych małopolskich instytucji pomocy i integracji społecznej mająca ułatwić ich identyfikację, kontakt z tego rodzaju instytucjami w regionie, a także wzajemne współdziałanie.

www.mis.rops.krakow.pl

■ „Obserwatorium” to także regionalne BADANIA I ANALIZY upowszechniane w serwisie internetowym projektu (zakładka „Badania i analizy”). Główna funkcja realizowanych badań to praktyczna użyteczność z punktu widzenia działań w obszarze polityki społecznej.

■ „Obserwatorium” włączając regionalne kadry polityki społecznej w dyskusję o potrzebie ewaluacji buduje również instrumentarium dla kadr w tym zakresie. W serwisie internetowym projektu (zakładka „Ewaluacja”) można znaleźć publikacje na temat ewaluacji, materiały z przeprowadzonych szkoleń i konferencji.

Aby na bieżąco śledzić aktualności w projekcie zapraszamy do korzystania z:

- newslettera
- „Powiadomień o nowościach w Bibliotece” (formularze zapisu na stronie projektu, zakładki: „Biblioteka/Powiadomienia o nowościach w Bibliotece” oraz „Newsletter”).

Projekt działa w sieci Małopolskich Obserwatoriów Rozwoju Regionalnego

www.obserwatoria.malopolska.pl.

Małopolskie Obserwatorium Polityki Społecznej Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Krakowie

ul. Piastowska 32, 30-070 Kraków
tel.: 12 661 03 00, fax: 12 422 06 36 w. 44
e-mail: obserwatorium@rops.krakow.pl